

JONA

Een serie preken over Jona

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1980

Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-van der Kruijt - 2017

GETUIGENIS
EN EENHEID

JONA

Een serie preken over Jona

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1980
Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-Van der Kruijt - 2017

GETUIGENIS EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl

© Ds. A.A. Leenhouts: “Jona”
Jona 1-4 (1980)
Redactionele bewerking 2017

INHOUD

Verantwoording 4

Voorwoord 5

Duif 6

De mannen roeiden 17

Hij deed het niet 32

De wonderboom 46

VERANTWOORDING

‘Jona’ is een bewerking van een aantal preken die Ds. A.A. Leenhouts in 1980 heeft uitgesproken over het boek Jona.

In deze bewerking is de spreektaal van de ‘live’ uitgesproken preken zo veel mogelijk omgezet in schrijftaal. Omwille van de authenticiteit is de historische-, kerkelijke- en politieke context waarin deze preken zijn uitgesproken gehandhaafd, waardoor het verband van de exegese van deze Bijbelgedeelten behouden blijft.

De in de preken genoemde voorbeelden uit die tijd zijn – waar mogelijk – nageslagen in de literatuur en zo nodig aangevuld. Dit alles is in de voet- en eindnoten terug te vinden.

Bij de bewerking van de preken heb ik naar vermogen getracht de essentie van de boodschap die Ds. Leenhouts hierin heeft willen doorgeven, te waarborgen. De vele gesprekken die wij bij zijn leven daarover met elkaar hebben gevoerd, zijn mij daarbij tot steun en leidraad geweest.

Den Haag, 2017

S.B. Leenhouts-van der Kruijt

VOORWOORD

In de preken-serie over het boek Jona geeft Ds. A.A. Leenhouts een profetische belichting van de geschiedenis, die zich heeft afgespeeld in de oude stad Ninevé.

Hij beschrijft hoe ook vandaag ‘Kerk’ en ‘Israël’ ‘weglopen’ van hun door God gegeven opdracht. Het gevolg is een ‘storm’ op de ‘wereldzee’. En ook nu ‘roeit’ men uit alle macht om de storm en de chaos de baas te blijven. Maar ook nu zal de ‘politieke storm’ alleen gaan liggen als wij de opdracht die God op ons gelegd heeft, gaan nakomen. Alleen dan zal het wonder van een oprechte bekering van de boosheid en wreedheid die mensen en volken elkaar aandoen mogelijk blijken – precies als bij de koning van Ninevé in de dagen van Jona.

Ds. Leenhouts schetst onder meer hoe Jezus het voorbeeld van Jona gebruikte om aan te duiden dat Hij – evenals Jona – drie dagen en drie nachten in ‘het hart van de aarde’ zou zijn en daarna zou opstaan. Met dit ‘teken’ van Jona voor de Farizeeën en Schriftgeleerden verklaarde Hij impliciet de geschiedenis van Jona en Ninevé als waargebeurd.

DUIF

‘Het Woord des Heren kwam tot Jona, de zoon van Amittai: Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en predik tegen haar, want haar boosheid is opgestegen voor mijn aangezicht. Maar Jona maakte zich op om te vluchten naar Tarsis, weg van het aangezicht des Heren, en hij ging naar Jafo en vond een schip, dat naar Tarsis zou gaan; hij betaalde de vrachtprijs daarvan en ging scheep om met hen naar Tarsis te gaan, weg van het aangezicht des Heren. Maar de Here wierp een hevige wind op de zee en er ontstond een zware storm op de zee, zodat het schip dreigde te worden stukgeslagen. De schepelingen werden bevreesd en riepen ieder tot zijn god, en zij wierpen de lading die in het schip was, in zee om het daardoor lichter te maken. Jona echter was in het ruim van het schip afgedaald en hij had zich daar neergelegd en was in een diepe slaap gevallen’ (Jona 1:1-5).

De naam Jona betekent ‘duif’.

In de Bijbel worden soms namen van dieren en vogels in symbolische zin gebruikt.

Als God hier iemand met de Hebreeuwse naam voor ‘duif’ naar de ‘roofvogel’ van Assyrië stuurt om die te gaan overwinnen, dan moet dit wel een diepe symbolische betekenis hebben.

De duif is zelfs het symbool van de Heilige Geest. We kunnen dit lezen in Mattheüs 3:16: *‘Terstond nadat Jezus gedoopt was, steeg Hij op uit het water. En zie, de hemelen openden zich, en hij zag de Geest Gods neerdalen als een duif en op Hem komen.’*

Jezus’ ondergang in het water – door Zijn doop – en het daaruit weer opstaan, stelt beeldvormig Zijn kruisdood, de godverlatenheid en de opstanding voor. Op dat moment gaan de hemelen open en strijkt de Heilige Geest als een duif op Hem neer, en komt er een

stem uit de hemel: *‘Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb.’*

Het heeft een diepe betekenis dat het symbool van Gods diepste wezen en werking, ja zelfs van Zijn eigen adem, een duif is.

Onmiddellijk na Zijn doop wordt Jezus door de Geest naar de woestijn geleid om daar verzocht te worden. En in de woestijn overwint Hij alle verzoeken van de duivel door de kracht van de Heilige Geest. Toen de duivel geen vat op Hem bleek te hebben, liet hij Hem met rust en op hetzelfde moment kwamen de engelen en dienden Hem (Matthéüs 4:1-11).

Ook hier wordt weer gesproken van dieren: *‘...Hij was bij de wilde dieren, en de engelen dienden Hem* (Marcus 1:13). Nadat Jezus door de kracht van de Heilige Geest veertig dagen lang de verzoeken van Satan had weerstaan, zijn de wilde dieren bij Hem en bereiden engelen Hem de tafel toe – beeld van de nieuwe paradijstoestand die eenmaal zal komen.

Wat een symboliek!

De verzoeking in de woestijn, waar Hij de satan overwint, staat met Zijn doop in verband. En niet alleen met Zijn doop, maar met die van ons allemaal.

Wij leven in een woeste, gewelddadige wereld waarvan de duivel ‘de overste’ is die niets anders doet dan geweld op geweld stapelen. Een toestand, vergelijkbaar met Ninevé. Maar midden in deze wereld die in de greep van satan is, wil Hij Zijn gemeente tot een *‘Jonagemeente’* maken.

DUIVENZOOM

Het symbool van de duif wordt ook door Jezus gebruikt, wanneer de grote vraag aan de orde komt wie Hij nu eigenlijk is:

‘Toen Jezus in de omgeving van Caesaréa Philippi gekomen was, vroeg Hij zijn discipelen en zei: Wie zeggen de mensen, dat de Zoon des mensen is? En zij zeiden: Sommigen: Johannes de Doper;

anderen: Elia; weer anderen: Jeremia of één der profeten. Hij zei tot hen: Maar gij, wie zegt gij, dat Ik ben? Simon Petrus antwoordde en zei: Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God! Jezus antwoordde en zei: *Zalig zijt gij, Simon Barjona, want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is* (Matthéüs 16:13-16).

Alleen op deze plaats wordt Petrus Simon Barjona genoemd. Het komt verder nergens in het Nieuwe Testament voor. Anders zegt Jezus altijd: Simon, of Simon Petrus, maar als Petrus deze belijdenis uitspreekt noemt Hij hem Bar-Jona ‘duivenzoon’. En daar heeft Hij ook een argument voor:

‘...want vlees en bloed heeft u dat niet geopenbaard, maar mijn Vader, die in de hemelen is. En Ik zeg u, dat gij Petrus zijt, en op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen’ (Matthéüs 16:16-18).

Petrus zegt dit door de Heilige Geest. Daarom is hij een ‘duivenzoon’ – een ‘zoon’ van de Heilige Geest. Hier draagt hij het stempel van de Heilige Geest en is hij de uitbeelding van de Vader, die in de hemelen is. Jezus zegt: Op dit moment ben je Bar-Jona, een duivenkind. Vlees en bloed hebben jou niet geopenbaard dat ik de Zoon van God ben.

Het is net als bij Jezus’ doop, toen de duif op Hem neerstreek en de stem van God sprak: *‘Deze is mijn Zoon, de geliefde, in wie Ik mijn welbehagen heb.’*

Er ligt een verband tussen het neerkomen van de duif als symbool van de Heilige Geest, en de proclamatie en verschijning van Jezus op aarde als de Zoon van God. Hij komt om de demonie te overwinnen met de ‘duivenkracht’, de ‘duivenliefde’ en de ‘duivenzachtmoedigheid’ van de Heilige Geest.

DUIF VERSUS ROOFDIER

De Jona-geschiedenis in het Oude Testament is hiervan natuurlijk een voorafschaduwning.

Het moet dus inderdaad een diepe zin hebben dat God een ‘duif’ naar de ‘roofvogel’ Assyrië stuurt.

Maar ... is het wel terecht om Assyrië een roofvogel noemen?

Als we Jesaja 8:8 opslaan, dan lezen we over Assur: *‘...zijn uitgebreide vleugelen zullen de breedte van uw land vullen, o Immanuël.’*

Daar wordt wel degelijk Assyrië – Ninevé dus – genoemd. Want in 722 voor Chr. zijn de tien stammen door Assyrië gedeporteerd en in ballingschap gevoerd. Toen streek die ‘roofvogel’ van de wereldmacht Assyrië neer op wat Gods ‘tortelduif’ moest zijn: Israël.

Psalm 74:19 zegt: *‘Lever de ziel van uw tortelduif aan het wild gedierte niet over...’*. De tortelduif is het beeld van Israël.

God wenste Zich een gemeente als Jona, vol van de Heilige Geest en de liefde van God. Vol van Zijn openbaring tegenover de demonische grootmachten van deze wereld.

Het is opvallend hoe graag de grootmachten van deze wereld een roofvogel in hun vaandel willen hebben als symbool voor de kracht van hun Staat.

Elke dictator wenst in de ogen van zijn soldaten de woestheid en agressiviteit van de tijger te zien. In de Tweede Wereldoorlog heeft Hitler dat letterlijk zo gezegd, als hij zijn troepen inspecteerde.

De symboliek van ‘roofdier’ tegenover ‘duif’ is in heel de geschiedenis van de oudheid terug te vinden. We kunnen hier niet breed uiteenzetten hoe die heidense mythologie is ontstaan. Vaststaat dat de oude heidenwereld zich allerlei voorstellingen heeft gemaakt over de godheid. Daarvan sprak ook Paulus in zijn rede over de onbekende God: *‘... opdat zij God zouden zoeken, of zij Hem al tastende vinden mochten ...’* (Handelingen 17:26-27).

Men kwam zelfs tot de vergoddelijking van diersoorten, zoals in Egypte. Ook dit had een diepe achtergrond. Zo is in de astrologie van de oude heidenwereld de naamgeving van de dierenriem met de ram, de vissen etc. ook niet zomaar ontstaan. In zijn zoeken en tasten zag de primitieve mens in het dier iets meer dan hij zelf was. De tijger kon harder lopen en feller springen. De leeuw – hij kon er niet tegenop. Hij stond weerloos in die geweldige natuur. Hij kon niet vliegen als de roofvogels en niet zwemmen als de vissen. Dieren hadden daarom iets toverachtigs, iets dat boven de primitieve mens uitging. In hun denkwereld hadden zij iets geheimzinnigs – iets bovenmenselijks.

Zo werd in de Oud-Oosterse astrologie de sterrenhemel gezien als het schakelbord van de wereldgeschiedenis. Daarboven moest toch alles bepaald zijn, zo dacht men. Bovendien zag men in die sterren dierengestalten, en zo kwam men ertoe om aan de sterrenbeelden dierennamen te geven.

De mens in de oudheid heeft wijd en zijd gezocht om de bovenmenselijke kracht van het dier te bemachtigen. Zo is ook de seksuele omgang met dieren ontstaan. In de vroege oudheid zijn daar zelfs tempels voor gebouwd – ook in Kanaän. Daarom is het zo wonderbaarlijk wat God heeft gedaan met de roeping van Israël, door dit volk volstrekt tegenover dit heidendom te plaatsen.

In Moab heerste ook de gedachte dat alles met elkaar verband hield. Dit ging zo ver, dat men dacht de paring van hemel en aarde op te kunnen roepen door te paren in het open veld en zodoende de vruchtbaarheid van de bodem te kunnen beïnvloeden.

Het heeft zich allemaal geleidelijk ontwikkeld. Men heeft zelfs verbanden weten te vinden tussen een paardenhoef die de afdruk van een halve maan maakt in het zand, en de maansikkel. In de mythologie zijn de verhalen over het paard dat langs de hemel draaft eindeloos.

Een survival van de vergoddelijking van dieren vinden we terug in

de stierengevechten in Spanje. In de stier zag men de oerkracht, de voortplantingskracht. Er waren talrijke stiergoden. Stierengevechten symboliseerden de overwinning van de eigen stiergod op die van de andere natie. Vandaar dat de hele natie daarbij betrokken was.

Hoewel de stier in Spanje niet meer als god vereerd wordt, zien we bij de stierengevechten ook nu nog de vlaggetjes van alle provincies en zijn er eretribunes voor de hooggeplaatsten en het hof.

Hoe anders is God.

Als Hij in die verbastering en diercultus de strijd aanbindt, dan plaatst Hij tegenover de ‘stier’ van Egypte, niet een andere stier, maar het lam dat geslacht wordt.

Als Hij Assyrië wil gaan overwinnen, dan zet Hij daar tegenover niet Zijn eigen ‘roofvogel’ in, maar een ‘duif’, Jona.

Zo plaatst Hij – als Hij de strijd aangaat met de grote ‘roofvogel’, die de mensheid met zijn klauwen en snavel belaagt – daar niet een nog grotere ‘roofvogel’ tegenover, maar dan zendt Hij Jezus, Zijn geliefde Zoon, en komt de Geest als een duif op Hem neer. En een ogenblik later liggen de wilde dieren aan Zijn voeten – beeld van het paradijs.

Paulus zegt in Romeinen 1 vers 23:

‘... zij hebben de majesteit van de onvergankelijke God vervangen door hetgeen gelijkt op het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en van kruipende dieren.’

Wie de levende God niet in erkentenis houdt, zegt Paulus, maar zich tot het geschapene wendt en zich overgeeft aan een vorm van stiercultus, gaat ook zelf verzinnelijken en verdierlijken. Dan volgen de uitspattingen. Waar je op georiënteerd bent dat beïnvloedt je, ook zedelijk.

Als een ‘roofvogel’ je god is; als je een adelaar in je wapen wilt hebben, niet alleen als Staat, maar ook persoonlijk, dan eindigt het met geweld.

Als Farao denkt dat hij uit het ei van een goddelijke zonnevalk is voortgekomen en daarop gefocust is, dan probeert hij zijn ‘afkomst’ ook waar te maken en gaat hij het volk Israël onderdrukken. Uit zelfverafgoding komt altijd slavernij voort. Dat lot onderging ook de gemeente Gods in het Egypte van de Farao’s.

IS ER VEEL VERANDERD?

Ook onze wereld is vol van geweld en onderdrukking. De modernste wapens liggen hoog opgestapeld. De mensheid glijdt in tomeloze vaart af in een spiraal van geweld, waarbij niets meer bestaat – naar een situatie van ‘to be or not to be’.

Tenzij ‘de duif’ overwint.

En de duif zál overwinnen.

Tegenwoordig hebben we niet meer zulke primitieve voorstellingen zoals in de oudheid. Maar de geest die in onze tijd rondwaart, is nog steeds de geest van de ‘roofvogel’ – van het uiterste geweld. Onze wereld begint steeds meer de trekken van Ninevé te vertonen.

Waar een volk zich innerlijk van het evangelie heeft verwijderd, daar wordt op den duur de klauw van de roofvogel zichtbaar – overal en altijd. Als we de volkeren bekijken, dan zien we overal om ons heen de ‘roofvogel’ in actie.

Nemen we als voorbeeld Syrië: daar bevechten strenge en gematigde Moslims elkaar. Elke partij heeft zijn eigen geheime diensten en martelkelders. Het onderlinge geweld is verschrikkelijk. Burgeroorlogen dreigen.

Ook Israël is niet in een ‘duivengestalte’ naar het Midden Oosten gekomen.

In Rusland vindt politieke geweldpleging plaats. Dissidenten komen stelselmatig in een psychiatrische kliniek terecht.¹

De aarde is vol van Ninevé-trekken en haar boosheid is opgestegen voor Gods aangezicht.

1 Uitgesproken in 1980

Wat moet er nu dan gebeuren?

Er moet een gemeente komen, die één wordt in de dood van Jezus en in de kracht van Zijn opstanding. Voor die ‘gedoopte’ gemeente zullen de hemelen opengaan en daarop zal de ‘duif’ neerstrijken. Die gemeente zal de kracht van God ontvangen. Het zal de vervulling zijn van ‘de volheid der heidenen’.

En Israël, dat in de gestalte van een roofvogel ‘thuis’ wilde komen en zo wilde neerstrijken in het oude gebied, zal het zien en tot jaloersheid worden geprikkeld (Romeinen 10:19). Dat zal het moment zijn waarop God ook hen tot ‘duivenzonen’ maakt.

De gemeente, die één is in het bloed van het Lam en in de opstandingkracht van Jezus, zal door de Heilige Geest het koninkrijk Gods ontvangen.

*Het zijn gevouwen handen
en geen kracht van staal.
Dàt is onze weermacht,
God is generaal!*

Tijdens de Tweede Wereldoorlog hing dit gedicht in mijn studeerkamer in Vlagtwedde. En elke dag opnieuw moest ik naar die zinsnede kijken. Want o, wat gebruiken wij graag onze vuisten om het onrecht te bestrijden. Maar het ligt niet in onze kracht. God is generaal!

Intussen staan wij wel in een strijd. En als wij de kerkelijke wereld bekijken dan zien we ook daarin vaak de klauwen van de roofvogel.

Kunnen wij tegen het pausdom, dat zichzelf ziet als de opvolger van Petrus, zeggen: “Bar-Jona”?

Zoon van een duif?

Er is te veel gebeurd in de kerkgeschiedenis. Hoe hebben onze voorouders niet geleden onder de inquisitie.

En hoe wordt de kinderdoop gehanteerd?

Wetten, bepalingen, verbanningen, geweld – ook in de kerkelijke wereld zien we de ‘roofvogel’ actief. Dat is ‘Jona’ niet.

Petrus spreekt de belijdenis uit: *Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God!* Daarop zegt Jezus: Op deze petra, op deze Jona, die zo het stempel van de Geest en van de Duif draagt, zal Ik Mijn gemeente bouwen. Deze gekwalificeerde Petrus, die deze belijdenis niet uit vlees en bloed verkregen had, is het fundament voor Mijn gemeente.

Een gemeente die op dit fundament is gebouwd, tiranniseert elkaar niet, en legt de ander geen wetten op.

Dan gaan we onder in Zijn dood en wij staan met Hem op en laten de ‘Duif’ zelf komen. En die komt inderdaad wel op de plek waar Hij wezen moet, met alle gaven die Hij geven wil.

DE ‘DUIF’ OVERWINT

Ik raak nooit uitgedacht over die duif en over de kracht van gevouwen handen.

De Heer sprak: *‘Mijn kinderen hebben gebeden en Ik antwoord’*. En wat voor antwoord was het! De Schriften gingen open. Zijn wegen en doelstellingen werden bekend.

Vandaag roept de Heer ons toe: *‘Blijft in Mij, gelijk Ik in u’* (Johannes 15:4). Dan worden we Zijn beeld gelijk.

Aan het kruis kon Jezus uitroepen: *Het is volbracht!* God heeft dit offer wonderlijk gesanctioneerd in Zijn opstanding uit de doden, en Hij mocht Zijn gemeente, die verstrooid was door het geweld dat zich afspeelde in de lijdensgeschiedenis, weer bijeenroepen.

Petrus heeft zich niet met aards geweld en ellebogenwerk naar voren hoeven werken in Jeruzalem. Er kwam een *‘geweldige wind van boven’*. De Geest kwam neer. En daar stond die ‘duivenzoon’ – midden in het van haat vervulde en gewelddadige Jeruzalem. Een

Jeruzalem, dat zich verkocht en verzwagerd had met de Romeinse adelaar, met de 'roofvogel'. Midden in dat Jeruzalem stond die 'duif' te getuigen, zoals Jezus vlak voor Zijn hemelvaart bevolen had: *'Gij zult Mijn getuigen zijn te Jeruzalem, te Samaria en tot het uiterste der aarde'* (Handelingen 1:8).

En die 'duif' overwint!

Als de mensheid gaat zien waar het met de roofvogels naar toe gaat; als zijn klauwen te veel pijn gaan doen, dan zal er weer overal gebeden worden om de Heilige Geest, om de kracht van Jona.

Want laten we niet te trots worden. De oudtestamentische Jona was in eerste instantie niet zo dapper. Hij neemt de benen als hij de roeping krijgt om naar Ninevé te gaan. Het was ook een ontzaglijke opdracht: *'Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en predik tegen haar...'*

Door Mijn Woord zal het gebeuren, duif.

Ga!

Maar Jona gaat de andere kant uit.

En dan gebruikt God diezelfde symboliek als bij de schepping om Jona terecht te brengen. Want in het begin broedde de 'duif', de vogel Gods, op de wateren om de chaosmachten te bestrijden en de orde van de schepping naar boven te doen komen. Hier zegt God: Jona, als jij wegloopt, geef je de mensheid prijs aan de chaos.

Een duif is geen diepzeevis. Er zijn wel zee-eksters die zich onder water kunnen bewegen, maar er bestaan geen zeeduiven. Maar God maakt die hele geschiedenis zó dat de onwillige Jona toch door Gods Geest overwonnen wordt en door het wonder van God op zijn plek wordt gezet. En Ninevé komt tot bekering.

Laat u nu niet verder beïnvloeden of tot defaitisme brengen door alles wat u om u heen ziet gebeuren via de radio, TV of krant. Want het is een en al uitstalling van ellende en overmacht van de duivel. Jezus

zegt: *'Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding der wereld'* (Matthéüs 28:20).

De 'duif' is met ons.

De Heilige Geest is met ons en brengt ons bij Jezus. Hij brengt Jezus in ons en ons in Hem. Hij is Overwinnaar. De poorten van de hel zullen de gemeente niet overweldigen. Deze verzekering geeft Jezus aan Simon, Bar-Jona.

Al veranderen kerken in 'roofvogels', al staat alles op zijn kop, Hij zal Zijn Geest zenden en Zijn volheid doen wonen in de gemeente.

Nu gaat het erom dat wij ook persoonlijk 'Bar-Jona' genoemd kunnen worden. Dat we 'duivenkinderen' zijn. Dat wij niet terugschelden en terugslaan als men ons treffen wil. Dat wij Zijn beeld zullen zijn. Het beeld van God en niet het een of ander beeld van een roofdier of van de duivel.

Het gaat erom dat wij Gods trekken zullen krijgen. Dat we door de barmhartigheid Gods wedergeboren zullen worden en van dag tot dag vernieuwd zullen worden door Zijn Geest. Opdat Zijn wraak ook aan het oude Israël barmhartig zal zijn. (Romeinen 11:31-32)

Als Zijn barmhartige wraak wordt neergeworpen in het tumult en het bloedige geweld van het Midden Oosten; als Zijn zachtmoedigheid en genade met woord en daad vanuit de één wordende gemeente Israël mag bereiken, dan maakt God het grote wonder waar dat ook de Jood tot volheid komt.

En het komt!

Gods Koninkrijk breekt door!

*Want van Hem is het Koninkrijk en de kracht
en de heerlijkheid tot in eeuwigheid.*

Amen.

DE MANNEN ROEIDEN

‘Maar de mannen roeiden om (het schip) weer aan land te brengen, doch zij waren daartoe niet in staat, omdat de zee hoe langer hoe onstuimiger tegen hen werd. Toen riepen zij tot de HERE en zeiden: Ach HERE, laat ons toch niet vergaan om het leven van deze man en leg geen onschuldig bloed op ons, want Gij, HERE, hebt gedaan gelijk u behaagde. Daarop namen zij Jona op en wierpen hem in zee, en de zee hield op met woeden. En de mannen vreesden de HERE met grote vrees, en zij slachtten de HERE een offer en deden geloften.

En de HERE beschikte een grote vis om Jona in te slokken; en Jona was in het ingewand van de vis drie dagen en drie nachten’
(Jona 1:13-17).

‘Toen antwoordden Hem enigen der Schriftgeleerden en Farizeeën en zeiden: Meester, wij zouden wel een teken van U willen zien. Maar Hij antwoordde hun en zei: Een boos en overspelig geslacht verlangt een teken, maar het zal geen teken ontvangen dan het teken van Jona, de profeet. Want gelijk Jona drie dagen en drie nachten in de buik van het zeemonster was, zo zal de Zoon des mensen in het hart van de aarde zijn, drie dagen en drie nachten. De mannen van Ninevé zullen in het oordeel opstaan met dit geslacht en het veroordelen; want zij hebben zich bekeerd op de prediking van Jona en zie, meer dan Jona is hier. De koningin van het Zuiden zal in het oordeel optreden met dit geslacht en het veroordelen, want zij is gekomen van de einden der aarde om de wijsheid van Salomo te horen, en zie, meer dan Salomo is hier’ (Matthéüs 12:38-43).

GODS MUURKRANT

Uit de woorden die onze Heiland over de profeet Jona sprak, blijkt dat de geschiedenis van Jona een dieptedimensie heeft en zelfs actueel is voor onze tijd.

De hand van de Almachtige schrijft ook deze geschiedenis op de ‘wand’ van de eindtijd. Hij zegt: ‘Gelijk Jona, zo de Zoon des mensen’.

Evenzo kunnen wij vandaag zeggen: Gelijk de Zoon des mensen een paar dagen in de diepte van het graf was en ten derde dage opstond, zo zal ook het Joodse volk weer opstaan. De roeping van Jona heeft ook betrekking op de roeping van Israël, die slechts in de kracht en de erkenning van de Messias tot zijn recht kan komen.

Het teken van Jona is allereerst van toepassing op Jezus Zelf, die door Zijn kruisdood en opstanding het ‘Jona-teken’ vervult. Maar daarna betreft het ook Israël dat verscheurd wordt, maar ook weer opstaat en – wanneer het één geworden is met Zijn Messias – het ongelovige ‘Ninevé’ tot bekering brengt.

Israël is een Messiaans volk.

Wij hebben hier te maken met profetische hiërogliefen – met een schrift op de wand van de eindtijd. Zoals bij de profeet Daniël. En de Heilige Geest wil ons deze kolommen op Gods ‘muurkrant’ laten lezen en doen verstaan.

Sommige commentatoren beperken deze geschiedenis tot de verhouding van God en Zijn profeet en zien er absoluut geen spiegel in van Israëls specifieke roeping tegenover de representant van de ongelovige wereld.

Ik geloof niet dat dit juist is, gezien ook de woorden van Jezus.

Maar als het inderdaad zo is dat deze geschiedenis niet beperkt kan worden tot de verhouding van God tot Zijn profeet alleen, dan moet er dus een Messiaanse diepte in liggen. En wanneer dat zo is, dan dienen wij daar serieus aandacht aan te schenken – vooral vanwege de rol die de heidenen hierin spelen. Want die is toch wel heel opmerkelijk.

Jona is door God geroepen. De ‘duif’ zal de Assyrische ‘adelaar’, de roofvogel, overwinnen. Dat staat vast. Het is een beeld van de oorlog die God voert met de duivel. Van het rijk van het licht met het rijk van de duisternis. En de duif overwint.

We zagen hoe Jezus door de duivel verzocht werd in de woestijn, maar overwon. We zien de hele Bijbel door dat God strijd voert met de satan.

Deze geschiedenis van Jona heeft een diepe dimensie, en de heidenen op het schip spelen hierin een belangrijke rol.

EEN ‘HEIDENSE’ BIDSTOND

Als God een zware storm op de zee werpt, omdat Hij van plan is om Jona in Zijn liefde en heiligheid te gaan ‘arresteren’, dan is Jona in een diepe slaap. Juist degene die geroepen, maar weggelopen is, en die wel weet welk hevig noodweer aan de gang is, gaat naar beneden in het ruim en valt in slaap. De heidense schepelingen echter, worden wakker – ook in religieuze zin. Zij beseffen: Dit is niet normaal. Deze storm heeft iets bovennatuurlijks. Meestal herken je een aankomende storm aan de voorboden: de lucht betreft, het wordt donker en de wind wakkert steeds meer aan. Zeelui zijn bekend met weer en wind. Maar dit is zo onverklaarbaar. Deze hevige wind viel zo uit de hemel. Ze hebben het niet zien aankomen. En de storm ging meteen zo onbedaarlijk te keer, dat ze dachten: Hier moet een godheid achter zitten. En dan beginnen de schepelingen ieder tot zijn god te roepen. Maar wie er op deze ‘bidstond’ ontbreekt, is Jona.

De schepelingen wisten dat Jona met zijn God overhoop lag. Zij wisten dat hij op de vlucht was, want dat had hij hun meegedeeld (Jona 1:10). Maar ze wisten niet de finesses van het conflict dat Jona had met Zijn God. Ze kenden God ook niet.

Heidenen dachten vroeger dat de macht van een god beperkt bleef tot een zeker district. En als je je buiten dat district begeeft, dan heeft zo’n god niet al te veel meer in te brengen. Dus stond de kapitein Jona

toe aan boord te gaan omdat zij toch uit het gebied van de God van Jona zouden vertrekken. En dat hij niet meedeed met hun 'bidstond' dat konden ze nog verklaren ook, want zijn God had immers geen macht meer over het gebied waar zij nu waren. Wie weet wat die heidense zeelui allemaal hebben gedacht.

In ieder geval is het heel mooi dat deze zeelieden niet gaan vloeken. Over het algemeen zijn zeelui een ruw volkje. Maar deze schepelingen gaan bidden - ieder tot zijn god. Misschien roept de één Neptunus aan, de ander Apollo of Zeus, of een of andere Fenicische god of een Baäl. Ze roepen allemaal tot hun god, behalve Jona.

Wat mankeert die man wel?

Hij mag dan met zijn God overhoop liggen, maar hij kan toch wel net als wij tot Hem roepen dat wij vergaan?

De gezagvoerder gaat naar beneden in het ruim en vindt Jona daar diep in slaap. Hij maakt hem wakker en zegt: Hoe kan je zo vast slapen. Sta op! Roep tot je God, misschien zal die ons gedenken, zodat we niet vergaan.

HET WERPEN VAN HET LOT

We kunnen vaststellen dat deze heidenen in ieder geval 'religieus' wakker zijn. En dat bevestigen zij door het lot te werpen. Ze beseffen: Hier moet een hogere macht achter zitten. Laat die maar antwoord geven op onze vraag waar de schuld zit waardoor wij zo slingeren en dreigen te vergaan.

Het werpen van het lot is een religieuze handeling.

Ook de Filistijnen wierpen in zekere zin het lot, toen zij de ark Gods op een nieuwe wagen door twee zogende koeien – weg van hun kalveren vandaan – naar het land Israël terug lieten brengen (1 Samüel 6). Dat die koeien met die wagen niet naar hun kalveren trokken, maar de richting van Israël opgingen, was voor hen een bovennatuurlijk teken dat die ark daar thuishoorde en zij die niet

zomaar mochten roven. De natuur van zogende koeien is immers om in de buurt van hun kalveren te blijven.

Ook de profeet Elia wierp in zekere zin het lot, toen hij – tegenover de Baälspriesters – op de hoogte van de Karmel het altaar bouwde met de twaalf stenen. En God antwoordde in vuur.

Als er ergens een hemelse roeping is en men is er voor op de loop gegaan, dan is het heel belangrijk dat we niet langer discussiëren, maar dat we voor het aangezicht van de levende God gaan staan, en Hem gaan vragen een uitspraak te doen. Ook dat is een werpen van het lot.

Jona komt er niet direct mee voor de draad dat het zijn ongehoorzaamheid is waardoor er zo'n hevige storm woedt. Hij moet eerst wakker gemaakt worden. De heidenen echter komen hier met een religieus initiatief en werpen het lot. En het lot viel op Jona.

Toen het lot Jona had aangewezen, gingen ze hem ondervragen:

'Deel ons toch mee, door wiens schuld dit onheil ons treft; wat is uw bedrijf en vanwaar komt gij, wat is uw land en van welk volk komt gij?' (Jona 1:8)

Het is als de politieagent die bij een arrestatie alles noteert: Beroep, geboorteplaats, woonplaats, identiteitspapieren, en vervolgens zegt: Je staat er op man. Je bent erbij.

Jona krijgt een spervuur van vragen: Wat heb je gedaan? Wat is je volk? Wat is je land? Wat is je bedrijf? Wat is je vak?

En hij zei tot hen:

'Ik ben een Hebreëër en ik vrees de HERE, de God des hemels, die de zee en het droge gemaakt heeft' (Jona 1:9).

Toen Jona dat zei, viel er een grote schrik op de mannen. Dit is dus niet zomaar een seigneur die voor een of andere ondergeschikte god is weggelopen, maar voor de God die de zee en de aarde gemaakt heeft – hier ‘het droge’ genoemd. Dat de aarde droog is, is voor de schepelingen op dit moment het belangrijkste, nu zij dreigen onder te gaan in de kolkende zee.

Jona, ben jij weggelopen voor de God die dit alles gemaakt heeft? Die de zee, waarop wij nu zo rondzwaken, in Zijn handen heeft? Die God, die ons dus maken en breken kan? Voor Hem ben jij weggelopen? Hoe heb je zoiets kunnen doen? Wat heb je toch uitgehaald, dat je de Almachtige wilt ontlopen?

En dan vragen ze verder:

‘Wat zullen wij met u doen, opdat de zee ophoude tegen ons te woeden, want de zee wordt hoe langer hoe onstuimiger. Hij antwoordde hun: Neemt mij op en werpt mij in de zee, en de zee zal ophouden tegen u te woeden. Want ik weet, dat door mijn schuld deze zware zee tegen u is opgestoken’ (Jona 1:11-12).

Er zijn commentaarschrijvers die zeggen: Jona kon niet zelf overboord springen, want dan zou hij zelfmoord plegen en dat zou tegen de Thora zijn. Traditie en geloof aan de Thora verboden hem dat.

Toch is hier een kanttekening op zijn plaats. Want de Thora verbiedt hem evenzeer om anderen medeplichtig te maken aan moord. Er zijn maar twee mogelijkheden: òf het is moord, òf het is de wil van God dat Jona overboord moet. Jona proclameert hier als profeet dat het de wil van God is. Als hij zelfmoord had willen plegen dan had hij net zo goed zelf overboord kunnen springen. Maar dat doet hij niet.

De mannen geloven dat Jona een knecht is van Hem, die de zee en het droge gemaakt heeft. Zij zijn dus wel even voorzichtig om hem overboord te gooien. Bovendien is dat in strijd met de code en de mores van een zeeman. Je gooit niet zomaar iemand overboord. Dus de mannen gaan roeien.

Intussen heeft Jona als profeet hier werkelijk een profetie uitgesproken. Hij zegt: Neem mij op en werp mij in de zee, en de zee zal ophouden tegen u te woeden. Jona weet dat van tevoren. Dat heeft God hem in zijn ziel al duidelijk gemaakt. Als je mij overboord gooit, is de zee weer vlak.

Maar voor de heidenen is dat op dit moment iets onmogelijks. Zeelui zijn niet alleen solidair met elkaar, maar ook met hun passagiers. En er dan aan te moeten geloven dat de schuld voor de hevige storm op die ene rust? Dat daarvoor hemel en aarde bewogen wordt, en dat die ene plaatsbekledend voor allen in het watergraf moet, en de zee dan ophoudt met woeden? Dat het helemaal op hem vastzit? Dat accepteer je zomaar niet. Dan maar liever de roeiriemen weer oppakken en de ruggen krommen en uit alle macht gaan roeien om te proberen de storm te overheersen. Het zijn wanhopige pogingen om uit die chaoswateren het droge te bereiken.

JONA, EEN PROFETISCHE GELIJKENIS

We stelden dat de hand van de Almachtige deze geschiedenis op de wand van de eindtijd heeft geschreven. En de mensheid wordt uitgenodigd om deze 'kolom' in Gods 'muurkrant' te lezen, en daarin ook onze tijd te bezien. Want men trekt zich niets aan van de grote profeet, die meer is dan Jona, die niet door eigen schuld de 'storm' over de 'volkerenzee' oproept, maar op Wie God wel alle schuld *gelegd* heeft. Hem, die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, zodanig, dat Hij in ons aller plaats aan het kruis moest sterven. Hij ging 'overboord' in onze wereldgeschiedenis, tot in de Godverlatenheid toe.

Gelijk Jona ... zo de Zoon des Mensen.

Men trekt zich er ook niets van aan dat Israël een roeping heeft in de lijn van de Messias. Men gaat er volkomen aan voorbij dat het verkoren volk door God in een gericht geworpen is, opdat het in dat gericht door ons (heidenen) barmhartigheid zou ontvangen en gered zou worden.

Paulus zegt: *‘Wat zal hun aanneming zijn, anders dan het leven uit de dood?’* Om in de symboliek van de Jona-geschiedenis te blijven: Het gevolg van hun aanneming zal zijn het ‘vallen van de stilte’ over de grote ‘volkerenzee’. Dat wil Paulus met deze woorden eigenlijk zeggen.

Ook de kerken en de politiek hebben er geen boodschap aan. Men roeit liever met de eigen riemen, dan dat zij willen weten van die ene plaatsvervanging in Jezus, en van de woorden van Paulus in Romeinen 9-11. De volkeren proberen uit alle macht zelf de storm te overwinnen en het droge te bereiken.

‘Maar de mannen roeiden om het schip weer aan land te brengen, doch zij waren daartoe niet in staat, omdat de zee hoe langer hoe onstuimiger tegen hen werd’ (Jona 1:13).

De mannen negeerden het antwoord van Jona: ‘Werp mij overboord, dan zal de zee zwijgen.’

Jona heeft zich ongetwijfeld goed moeten vasthouden bij het slingeren van het schip, terwijl hij in zijn ziel zeker wist: Ze redden het niet. Profetie is niet te ontlopen. Net zo min kan de God die de hemel, de aarde en de zee gemaakt heeft, ontlopen worden.

Zo kunnen ook de woorden van Jezus niet genegeerd worden, als Hij in Mattheüs 23:38-39 zegt: *‘Zie, uw huis wordt aan u overgelaten. Want Ik zeg u, gij zult Mij van nu aan niet meer zien, totdat gij zegt: Gezegend Hij, die komt in de Naam des Heren!’*

Op Zijn erkenning is er een ‘thuiskomen’ van het Joodse volk. Het gaat niet buiten Hem en Zijn woorden om. Jezus zegt: *‘De hemel en de aarde zullen voorbijgaan, maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan’* (Mattheüs 24:35). Jezus is de Zoon van God. Hij is de uitdrukking van de God die de hemel, de aarde en de zee gemaakt heeft. Aan God zijn alle werken van eeuwigheid bekend (Handelingen 15:18).

Hoewel wij geloven dat het Joodse volk niet in vrede ‘thuis’ kan

komen zonder Jezus, we mogen hen nooit loslaten. Maar er moet gezorgd worden voor een alternatief, waarbij de werkelijke vragen worden gesteld: Waar kom je vandaan? Wat was je oorspronkelijke 'bedrijf'? Waartoe ben je geroepen? Waartoe ben je gezalfd? Heb je ook een 'Jona-functie'? En dan is het goed dat wij – als christenen – daarbij ook tot onszelf inkeren, en ons de vraag stellen: hebben wij onze 'Jona-functie' wel verricht?

God werpt een storm op de zee. En dan kun je zeggen: Wat hebben de golven te maken met de roeping van Jona?

Pas op!

Wees voorzichtig met een te snelle conclusie!

Psalm 135:7 zegt: *Hij maakt bliksemen bij de regen, Hij doet de wind uit zijn schatkamers uitgaan.* Job 37:9: *'De storm komt uit de voorraadkamer, en de koude uit de schuren.'* Ook in Jeremia 10:13 wordt gesproken over God die de wind en de regen doet voortkomen uit zijn voorraadkamers.

Ik heb daar iets van meegemaakt in 1948. In een visioen zag ik de schatkamers van de wind, ongeveer zoals de safeloketjes bij een bank. Het ene loketje na het andere werd opengetrokken en er kwam een geweldige storm uit. Ik heb het gezien dat die schatkamers van de wind aan de Allerhoogste ter beschikking staan. Hij trekt ze open, zoals Hij het wil. Een mens heeft niets te vertellen. Jezus zegt: *'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde'* (Matthéüs 28:18).

En wat doen wij?

Wij negeren zijn woorden.

Jezus hilde over de stad Jeruzalem: *'Och, of gij ook op deze dag verstond wat tot uw vrede dient'* (Lucas 19:42). Je zult Mij niet zien, totdat *jullie* zeggen: Geprezen is Hij die komt in de Naam des Heren!

Wij hebben in de hele Bijbel en in al de werken Gods uiteindelijk met die Ene te doen: Jezus van Nazareth. Hij is de grote Gezant van God. God, geopenbaard in het vlees.

Dat is de waarheid.

Het gaat niet om de Staat Israël, of om de Palestijnen. Het gaat om een andere dimensie: de dimensie van het koninkrijk van God. Als men daarover niet wil praten en er de ogen voor sluit en de oren voor dichtstopt, dan gaat het stormen op de aarde.

Tenslotte zeggen de heidenen tegen Jona: *‘Wat hebt gij toch gedaan?’*

Heidenen spreken de tot het verkoren volk behorende Jona aan op zijn schuld.

Ligt ook hierin een parallel met de verhouding van de heidenwereld tot het Joodse volk?

Stellig!

Maar wij – christenen uit de heidenen – moeten nu eerst bij onszelf beginnen. Want het Evangelie is tot ons gekomen, opdat *wij* de ‘Jona’ zouden zijn die in grote eendracht des Geestes en in de liefde van God en in het ene bloed der verzoening, het Joodse volk weer terug zouden brengen bij hun Verlosser, de Messias.

Maar wat hebben wij gedaan?

We hebben ervoor bedankt.

We zijn op de vlucht geslagen.

Het gevolg is een ‘zware storm’ op de volkerenzee.

MAAR DE MANNEN ROEIDEN

Dit ‘maar’ staat tegenover wat Jona zojuist gezegd had: *‘Neemt mij op en werp mij in de zee, en de zee zal ophouden tegen u te woeden.’* Dit geloven de mannen zo maar niet en ze handelen er ook niet naar, totdat het schip dreigde te breken.

Een grenssituatie.

Ook nu gaan ‘de mannen’ door met roeien, en trekken zich niets aan van de woorden van de grote Profet, Jezus van Nazareth, en van wat er verder langs charismatische weg gezegd wordt. Het wordt blauwblauw gelaten. Er wordt uit alle macht ‘geroeid’ om in eigen

kracht de 'storm' de baas te blijven en het 'droge' te bereiken. Maar het wordt gedaan buiten het oude Boek om. Buiten de roeping van het Joodse volk, en buiten de roeping van de christenheid tegenover het Joodse volk.

Maar ook nu gaat alles, wat in Gods ogen schuldig staat aan een 'Jonavlucht', 'overboord'.

De roeiriemen breken.

Noch een Volkerenbond, noch de Verenigde Naties zijn bij machte de 'storm' te bedwingen.

De storm wordt heviger en de mannen amechtig. Op het laatst kunnen ze niet meer.

En wat dan?

Als 'Jona' op de vlucht is voor God – of het nu het Joodse volk is of de Christelijke kerken, de Paus of de Synodes – iedereen die wegloopt van zijn roeping, gaat 'overboord'. Als christenen weglopen van hun roeping om het ene Avondmaal op te richten als erkenning van de grote Zoon des Mensen die Borg is voor allen, dan gaan zij 'overboord'. Alles wat op de vlucht is en niet wil weten van de profetie en van het Woord, moet uit het oude systeem weg. Het 'schip' draagt het op den duur niet meer. Als je wegloopt van Gods aangezicht en van je wezenlijke kernroeping, dan moet je vroeg of laat 'overboord'. En dan maakt het niet uit of je dit doet als Jood, als christen of als kerkvorst.

God gaat schoon schip maken. Eer het duizendjarig rijk aanbreekt en de vrede over de volkerenzee valt, moeten de Joodse en de christelijke 'Jona' tenslotte 'overboord' en alleen maar terechtkomen in de handen van de barmhartigheid Gods. In zowel gericht als genade.

Altijd heeft God heidenen ingeschakeld om Zijn geroepen volk terecht te brengen. Dat deed Hij in het gericht via koning Nebukadnezar, maar in Zijn barmhartigheid schakelde hij de eveneens heidense koning Cyrus in om hen weer op te vangen.

Ook in onze tijd zal het niet anders gaan. Als straks blijkt dat

de seculiere Staat voor het Joodse volk het zwaartepunt van hun 'ballingschap' wordt, en zij – figuurlijk gesproken – daarmee 'overboord' gaan, dan wil God tegelijkertijd dat wij Zijn instrument zijn waardoor Hij hen in de diepte van de beproevingen in Zijn barmhartigheid kan opvangen. Dan zal Hij voor hen een 'nieuwe kust' gereed hebben, waarop zij hun grote Messiaanse taak in de eindgeschiedenis kunnen aanvangen.

'Wat zal hun aanneming anders wezen dan leven uit de doden?'
(Romeinen 11:15)

Op zich is het best te begrijpen dat Jona niet naar Ninevé wilde. Hij kende de Assyriërs wel. En de Eeuwige wil hun ook nog eens barmhartigheid bewijzen door hen tot bekering te roepen? Dat wou er bij hem niet in. Later zegt hij: *'... ik wist dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad'*. Dat was de eigenlijke reden van zijn vlucht. Jona zag Ninevé liever ondergaan, dan dat God het zou redden. (Jona 4:1-3)

Maar zo lief had God de wereld, dat Hij Ninevé niet wilde vernietigen. Daarom riep Hij Jona. En als Jona er vandoor gaat, dan arresteert God hem in Zijn liefde. Dan komt er een grenssituatie en gaat Jona overboord, omdat er geen compromis valt te sluiten tussen roeping en vlucht. Dan vergaat het schip. Maar God vangt hem op en brengt Jona op zijn plek. Jona gaat naar Ninevé, Ninevé komt tot bekering en wordt gespaard van de ondergang.

HEIDENEN WORDEN INGESCHAKELD

God schakelde heidenen in om Jona terecht te brengen. Ook dit 'schrijft' God op 'de muur' van de eindtijd: Heidenen – je kunt je niet distantiëren van de roeping van Jona. Je kunt je ook niet distantiëren van de roeping van Mijn volk Israël tot koninkrijk van priesters, alsof je daar niets mee te maken hebt. Zoals Jona door de heidense

zeelui werd beetgepakt en door hen aan de genade van God werd overgelaten, zo moeten jullie Israël aan Mij toevertrouwen. Aan Mijn gericht en aan Mijn genade. In de liefde Gods.

Het is in Gods raad besloten dat heidenen worden ingeschakeld.

Het is daarom ook uit de raad Gods dat Paulus schrijft:

‘Ik wil u niet onkundig laten over dit geheimenis: een gedeeltelijke verharding is over Israël gekomen, totdat de volheid der heidenen binnengaat en aldus zal gans Israël behouden worden’ (Romeinen 11:25).

‘Het heil is tot de heidenen gekomen om hen tot na-ijver op te wekken’ (Romeinen 11:11).

‘...opdat door de u betoonde ontferming ook zij thans ontferming zouden vinden. Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen’ (Romeinen 11:31-32).

Wat een diepte van rijkdom, van wijsheid en kennis van God! Wie heeft Zijn Geest bestuurd? Aan God zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend.

Toen God de geschiedenis van Jona formeerde, wist Hij dat Hij daarmee een ‘kolom’ op Zijn ‘muurkrant’ zou zetten, waarin de volkeren van de eindtijd ‘op volle zee’ de wegwijzers naar de vrede konden vinden. Een vrede, die alleen maar genade is, omdat die voortvloeit uit het kruis van Golgotha. Daar viel ook ‘het lot’. En het lot viel op Jezus. *Hem, die geen zonde gekend heeft, heeft God voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden Gerechtigheid Gods in Hem* (2 Corinthiërs 5:21). God heeft Hem tot Borg gesteld, vanuit Zijn eigen hart. Eigenlijk heeft God gezegd: Ik neem het Zelf op Mij. Zoals een moeder haar eigen oog of nier zou willen geven aan haar kind en zelf dat lijden zou willen overnemen. Zo heeft God gezegd: Ik neem het Zelf wel op Mij. Ik neem in Mijn Zoon Zelf de vloek op Mij. Dat doet liefde. Liefde gaat Borg staan en neemt de schuld over.

Je kunt dan op vrijzinnige manier zeggen: Schuld is niet overdraagbaar. Ethische schuld ook niet. Maar God is hier de grote Held, die het op Zich neemt. Dat is het evangelie!

We kunnen net doen of we daar niets mee te maken hebben. We kunnen maar raak doen en ons niets aantrekken van Gods plan met de wereld en met Israël. Om in de beeldspraak van Jona te blijven: We kunnen al roeiend proberen het schip drijvende te houden, maar het loopt vast. Het gaat om die Ene. Het lot viel op de Ene, die – in tegenstelling tot Jona – geen schuld had, maar die voor allen tot de schuldige ‘Jona’ werd gemaakt.

En Hij stierf.

Maar Hij stond op ten derde dage.

De apostel Johannes zegt in zijn evangelie: *‘Wie in de Zoon geloofd, heeft eeuwig leven; doch wie de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem’* (Johannes 3:36). Dan blijft de zee woeden. Paulus zegt in 1 Thessalonicenzen 2:16: *‘De toorn is over hen gekomen tot het einde’*. Daarmee bedoelt Paulus, totdat zij zich bekeren. Eerder gaat die storm niet liggen. En dát de storm niet ophoudt, maar heviger wordt, is een weerspiegeling van de heilige Naam Ik ben die Ik ben. Geen enkel woord van God zal ooit verdampen of verpulveren. Geen woord dat van God komt zal krachteloos wezen. (Lucas 1:37)

De mensheid kan roeien tot ze buiten adem is, maar uiteindelijk zal men tot de conclusie moeten komen dat Jezus Overwinnaar is. Hij formeert dit hele schouwspel in deze geschiedenis, opdat de ganse mensheid zal weten dat eenmaal – bij het blazen op de zevende bazuin – het geheimenis van God voleindigd is. (Openbaring 10:7) Dan is er het eindgericht. En daarbij heeft Jezus alle macht gekregen van de Vader om gericht te houden, omdat Hij de Zoon des mensen is. (Johannes 5:27)

Het boek Jona gaat niet alleen maar over God en Zijn profeet – zoals sommige commentaarschrijvers beweren. Deze geschiedenis is zo

diep en zo vol van de wijsheid van God en van Gods plannen ook voor de eindtijd, dat we vol aanbidding ons scharen achter de lofprijzing van de apostel Paulus:

‘Uit Hem, en door Hem en tot Hem zijn alle dingen: Hem zij de heerlijkheid – het overwicht – tot in eeuwigheid! Amen’ (Romeinen 11:36).

HIJ DEED HET NIET

‘Het woord des Heren kwam ten tweede male tot Jona: Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad en breng haar de prediking die Ik tot u spreken zal. Toen maakte Jona zich op en ging naar Ninevé, overeenkomstig het woord des Heren. Ninevé nu was een geweldig grote stad, van drie dagreizen. En Jona begon de stad in te gaan één dagreis, en hij predikte en zei: Nog veertig dagen en Ninevé wordt ondersteboven gekeerd! En de mannen van Ninevé geloofden God en riepen een vasten uit en bekleedden zich, van groot tot klein, met rouwgewaden. Toen het woord de koning van Ninevé bereikte, stond hij op van zijn troon, legde zijn opperkleed af, trok een rouwgewaad aan en zette zich neder in as. En men riep uit en zei in Ninevé op bevel van de koning en zijn groten: Mens en dier, runderen en schapen mogen niets nuttigen, niet grazen en geen water drinken. Zij moeten gehuld zijn in rouwgewaden, mens en dier, en met kracht tot God roepen en zich bekeren, een ieder van zijn boze weg, en van het onrecht dat aan hun handen kleeft. Wie weet, God mocht zich omkeren en berouw krijgen en zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan. Toen God zag wat zij deden, hoe zij zich bekeerden van hun boze weg, berouwde het God over het kwaad dat Hij gedreigd had hun te zullen aandoen, en Hij deed het niet’ (Jona 3:1-10).

MASSASUGGESTIE?

Er zullen ongetwijfeld psychologen zijn geweest die zich bij dit wonderlijke verschijnsel hebben afgevraagd: Hoe kan een grote stad als Ninevé zich op deze wijze massaal bekeren van hun verkeerde weg?

Veel psychologen menen voor alles wel een of andere verklaring te hebben – ook voor de wonderen in de heilige Schrift. In dit geval

zouden zij waarschijnlijk tot de conclusie zijn gekomen dat hier sprake moet zijn geweest van massasuggestie. Er heerste angst en paniek in de stad, en niets is zo besmettelijk als dat. Die existentiële angst verbreidde zich als een prairiebrand. Ze gingen eraan onderdoor. Psychologisch heel goed verklaarbaar, als je het zo wilt zien.

Bij een ander wonder in de Schrift, de doortocht door de Schelfzee, kun je verklaren hoe de stroming was en hoe in die buurt de winden woeien. Als je het per se wilt, kun je veel verklaren.

Maar zo eenvoudig ligt het toch ook weer niet.

Natuurlijk bestaat er massasuggestie. We hebben in de Tweede Wereldoorlog meegemaakt hoe een volk van 70 miljoen mensen in een soort massahysterie terecht kwam en massaal achter de Führer aanliep. En je vroeg je af: Hoe is het mogelijk? Hoe kan een hoog intellectueel en gecultiveerd volk ineens achter zo'n figuur aanlopen? Hoe kwam dat? Het was inderdaad zeer besmettelijk. Het merendeel van het volk geloofde in hun Führer.

En hoe is het mogelijk dat een land als Iran zo achter Khomeiny aan kan lopen.² Hij is een god in hun ogen. Ze geloven dat hij een verborgen contact heeft met de laatste Imam die – volgens de Islam – in het einde van de tijden terug zal komen uit de hemel. En daarom beschouwen zij de woorden van Khomeiny als die van Allah zelf.

Om het laatste als voorbeeld te gebruiken: Stel u voor dat een of andere christenprofeet geroepen werd om naar Iran toe te gaan om de bevolking daar te vertellen dat zij zich moeten bekeren van het geweld en van de gruwelijke processen die daar plaatsvinden. En dat die profeet door de straten van Teheran zou lopen om de vergoddelijking van Khomeiny en de absolute onderwerping aan de sjjiitische interpretatie van de Koran te doorbreken. Denkt u dat een miljoenenvolk zich – zonder tussenkomst van een wonder – dan zomaar zou bekeren door een soort massasuggestie?

Eigenlijk was dat de situatie voor Jona. Want de koning was tegelijk

2 Omwille van de authenticiteit van de preek is de historische context (1980) gehandhaafd.

ook hun god. Hij was een god-koning. In alle grote wereldrijken van de oudheid was de koning eigenlijk ook de geestelijke leider van het volk. Om in onze taal te zeggen: hij was de ‘kerkelijke’ leider, die op de navel der aarde zijn troon had gevestigd. Alle planeten draaiden om hem heen. De oerheuvelmystiek was de heersende zede. De koning werd als god geëerd en vereerd.

Om je daar als Jood – behorend tot een ander volk met een heel andere religie – tussen te mengen met een boodschap van God dat zij zich moeten bekeren! Bovendien zag hij er waarschijnlijk niet uit. Hij was net uitgespuwd door de vis toen het woord des Heren voor de tweede keer tot hem kwam: *‘Maak u op, ga naar Ninevé, de grote stad, en breng haar de prediking die Ik tot u spreken zal’*.

Menselijk gesproken had de bevolking van Ninevé ook kunnen zeggen: Wat een landloper. Wat moeten we met iemand doe zo loopt te roepen door onze straten? Moeten we hem opbergen?

Op zich was het best mogelijk geweest dat Jona opgepakt werd. Want hij moest dan toch maar die vergoddelijking van hun koning en de regeerstructuur daar doorbreken.

Maar wat gebeurt er? We lezen: *‘De mannen van Ninevé geloofden God.’*

Deze reactie kun je nooit psychologisch verklaren. Een metropool die gehoor geeft aan de roep van een vreemde uit een ver land en ook nog geloof hecht aan diens boodschap. En dat geloof bleef niet beperkt tot het besef dat ze werkelijk over 40 dagen verwoest zouden worden, maar ze geloofden ook dat die levende God, die Jona predikte, dan wel boven hún koning moest staan en de macht had over het voortbestaan Ninevé. Ze voelden in hun binnenste dat deze God gelijk had, want ze wisten heel goed hoe slecht zij waren. De boodschap van Jona kreeg aansluiting aan hun zondebewustzijn. Zij beseften dat hier de kern van Ninevé werd blootgelegd: geweld, boosheid en onderwerping van andere volken op de meest gruwelijke manier.

We moeten het ons heel natuurlijk voorstellen hoe de gesprekken in de families kunnen zijn geweest. Want natuurlijk is hierover

gesproken in de gezinnen. Mannen, die hun vrouwen moesten toegeven hoe zij tekeer waren gegaan op de slagvelden. En vrouwen, die zich realiseerden dat het kind, waarvan zij 8 maanden zwanger waren, dan maar 10 dagen oud zou worden. Een ander, die juist op die veertigste dag zou gaan trouwen, en dan wordt Ninevé verwoest?

DE MANNEN VAN NINEVÉ GELOOFDEN

We lezen: *'De mannen van Ninevé geloofden God, riepen een vasten uit en bekleedden zich met rouwgewaden'* (Jona 3:5).

We moeten dit niet zomaar zien als een abstract gegeven. Zoals wij, christenen, soms ook weleens veel te veel abstract met onze hersenen toegeven dat het kruis onze verzoening is, maar dat het ons verder niets doet. Het geloof kan soms zo verwaterd zijn, dat onze ziel er niet meer bij betrokken is. We weten het dan wel, maar het raakt ons niet meer.

Er komt een dag, waarop Jezus terugkomt en verschijnt, maar doet het zoveel in de harten?

Hier, in Ninevé, geloofden de mannen in God, en het deed hun alles. Het werd besproken in de gezinnen, en het bracht verbijstering teweeg. En die verbijstering groeide en groeide. Ze trokken rouwkleden aan, en begonnen – op officieel bevel van de koning – hard te roepen tot God of Hij Zich wilde omkeren van Zijn laaiende toorn, opdat zij niet zouden vergaan.

En dan brak de veertigste dag aan. De mensen waren in grote spanning wat er zou gebeuren. De zon was al tot aan de middaghoogte gestegen. Zou nu de bliksem uit de hemel slaan en hen allen vernietigen?

De zon zakte tien graden. Het was adembenemend.

Maar de hele stad riep tot God, tot de zon nog wat graden zakte en de laatste stralen onder de kim verdwenen.

En Hij deed het niet. Heel Ninevé slaakte een zucht van verlichting op de veertigste dag.

Dit is geen kleinigheid geweest. Het was een ontzagwekkend gebeuren, juist omdat de koning vergoddelijkt was. Juist omdat daar de oerheuvelmystiek heerste. Juist omdat zij de koning zagen zitten in het planetenstelsel. Alles cirkelde om de koning en zijn wet was wet. Zoals er wetten zijn in de natuur en in de sterrenhemel, zo vaardigde ook de koning zijn wetten uit, die net zo onveranderlijk waren als de wetten van de Meden en de Perzen. En deze vergoddelijkte koning komt ook in aanraking met de boodschap van Jona.

Het staat er zo simpel:

‘Toen het woord de koning van Ninevé bereikte, stond hij op van zijn troon, legde zijn opperkleed af, trok een rouwgewaad aan en zette zich neder in as. En men riep uit en zei in Ninevé op bevel van de koning en van zijn groten: Mens en dier, runderen en schapen mogen niets nuttigen, niet grazen en geen water drinken. Zij moeten gehuld zijn in rouwgewaden, mens en dier, en met kracht tot God roepen, en zich bekeren, een ieder van zijn boze weg, en van het onrecht dat aan hun handen kleeft. Wie weet, God mocht berouw krijgen en zijn brandende troon laten varen, zodat wij niet te gronde gaan’

(Jona 3:6-9).

Dat de mannen van Ninevé geloofden is al niet zomaar psychologisch te verklaren vanuit een algemeen begrip van massasuggestie. Maar als hier de wereldimperator zijn prachtige gewaad aflegt en over zijn naakte lijf een ruwharen kleed trekt, van zijn troon afgaat, en in het stof gaat zitten roepen tot God, en aan zijn generaals en zijn ministersstaf het bevel geeft dat het ganse land moet doen wat de koning doet, dan legt hij daarmee eigenlijk zijn ambt voor God neer.

Misschien was Jona het zich niet eens allemaal bewust dat, toen hij drie dagreizen moest reizen, God hem eigenlijk bekleedde met het wonderlijke begrip van de drie dagen, die symbool zijn van de

voleinding. Misschien heeft hij tijdens zijn drie dagreizen door die metropool zelfs weleens een moment gedacht: Hoe bereik ik de koning?

Ieder die een woord van God moet brengen komt weleens voor die vraag te staan. Hoe bereiken we kerkelijke- en wereldleiders met een boodschap van God? Zou Israël, dat steeds meer in moeite gaat komen, en het Midden Oosten werkelijk bereikt kunnen worden door een profetisch woord?

GOD BEREIKT DE MACHTIGEN DER AARDE

Ik geloof niet dat Jona het zelf is gaan organiseren allemaal. Hij moest eenvoudig op de plek waar God hem drie dagreizen liet lopen, zeggen wat God hem te spreken gaf. En God zorgde voor het ‘drukwerk’ van levende mensen. De mannen van Ninevé werden eigenlijk ‘levende brieven’, die ook in de ‘brievenbus’ van de koning terechtkwamen. Want toen de koning zag dat heel het volk zich in rouwgewaad hulde en tot God begon te roepen, stapte hij van de troon af ging ook in zak en as zitten. Ook hij geloofde. God bereikte de koning.

Vaak is mij de vraag gesteld: Hoe bereik je Israël en de machtigen der aarde met een profetische boodschap? Al zou je dan van God een oplossing weten voor het probleem in het Midden Oosten, je bereikt ze toch nooit?

O nee?

Ofschoon de voleinding nu nog niet in zicht is – God zet wel een streep onder de tijd fase van een paar duizend jaar.

Hoewel het niet gelijk te stellen is met die 40ste dag die Jona in Ninevé moest proclameren – de Heer heeft in 1948 wel gezegd: ‘Als Ik twee dagen zwijg, denkt ge dan, o mens, dat er nimmer een dag van vervulling over Mijn gekochten zal aanlichten?’

Er is een grens getrokken, en het loopt ook ergens op uit.

Als volgens Openbaring 10 de donderslagen gaan klinken dan

wordt openbaar dat God Koning is en Jezus Christus Zijn gezalfde. Dan zal de wereld zien dat Hij beslist over Zijn eigen volk, dat Hem toen niet wilde aannemen, maar Hem in de tijden en gelegenheden die door God daarvoor bepaald zijn, wel gaat aannemen. Als dat gebeurt, dan komt er een moment dat vanuit het volk aanvaard wordt dat Hij koning is. Zelfs door ‘Ninevieten’ en ‘goddelozen’. Misschien komen zij nog eerder tot die innerlijke evidentie dan degenen die nu voor ‘vroom’ doorgaan. God weet hoe. Maar er komt een moment, waarop ook de groten der aarde van hun troon af gaan voor God en Zijn Gezalfde, en voor Zijn grote werken.

Ik ben daar niet pessimistisch over. Ik heb de verpletterende majesteit van Koning Jezus meegemaakt, van de Koning der Joden, de Heer der heren, de Vorst van het heelal. Hij heerst boven de sterren en de draaiende planeten en boven elke oerheuvel.

Wat hebben mensen zich veel verbeeld. En wat hebben volken zich verbeeld alsof bij hen de wereld geboren is en de navelstreng van de aarde werd afgebonden van de hemel. De oerheuvelmystiek schijnt haast onuitroeibaar. Maar Jezus Christus is soeverein.

Het is een ontzaglijk wonder dat de boodschap van Jona de koning bereikt. De ‘prairiebrand’ van de rouw en boete van het volk werd steeds heviger. En het geloof van het volk dat werkelijk zal gebeuren wat Jona gezegd heeft, groeide. Als de koning dat hoort, kan ook hij niet meer op zijn troon blijven zitten, en door de innerlijke overmacht van de overtuiging van het volk, buigt hij zich voor God.

Hier zien wij een voorspel van wat Paulus schrijft in 2 Thessalonicenzen 2:8, namelijk, dat de Here Jezus de antichrist zal doden door de adem van Zijn lippen en machteloos zal maken door Zijn verschijning als Hij komt. Als God gaat spreken en Zijn Woord aan de wereld wil bekendmaken, dan kan geen mens dat tegengaan. Jezus zegt: ‘Houdt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen’ (Johannes 16:33). Het witte paard, met zijn gekroonde ruiter, overwint in het ‘concours hippique’ van de wereldgeschiedenis (Openbaring 6:2).

Als de koning en de hele stad Ninevé zich zo neer buigen voor God, dan lezen we in Jona 3:10:

‘Toen God zag wat zij deden, hoe zij zich bekeerden van hun boze weg, berouwde het God over het kwaad dat Hij gedreigd had hun te zullen aandoen, en Hij deed het niet.’

OVERBOORD

Het lijkt of Jona eerst overboord moet om na drie dagen en nachten tot bekering te komen, alvorens tot zijn roeping in te gaan. Een roeping, die ook een gelijkenisteken is van de geweldige roeping van Israël, dat – volgens Hosea 6:1-2 – ook twee dagen verscheurd wordt en in de wereldgeschiedenis op de derde dag zal verrijzen: *‘Want Hij heeft verscheurd, en zal ons helen: Hij heeft geslagen en zal ons verbinden. Hij zal ons na twee dagen doen herleven, ten derde dage zal Hij ons oprichten en wij zullen leven voor zijn aangezicht.’*

Wie wegloopt van zijn roeping gaat ‘overboord’. Maar God houdt vast aan Zijn plannen en Zijn bedoelingen. En Zijn bedoeling is altijd liefde. God handelt altijd om te redden, niet om op te branden of te verderven en te verwoesten.

Als Jezus twee dagen in het graf is en ten derde dage opstaat, is Hij daarmee eigenlijk ook een vervulling van de Jona-geschiedenis. En als Hij in 1948 zegt dat Hij na ‘twee dagen zwijgen’ een ‘derde dag van verrijzenis’ zal geven, dan is dat opnieuw een machtige vervulling van de werken Gods. Hij doet het – naar Zijn raad en naar Zijn heilsplan.

In de geschiedenis van Jona zien we hoe niet alleen Jona overboord ging, maar – in overdrachtelijke zin – ook de koning en heel Ninevé.

Ik herinner mij dat ik eens over Jona sprak in de gevangenis Crackstate in Heerenveen, waar ik na de Tweede Wereldoorlog

als gevangenispredikant was aangesteld. In Crackstate waren de zwaarste nazi-misdadigers en andere fascistten opgesloten. Als ik daar sprak, zaten de gevangenen in een soort hal – de ruimte onder de cellen – om te luisteren naar de preek of om de catechisatielessen bij te wonen. Links en rechts van mij stonden bewakers met stenguns en andere wapens om in te kunnen grijpen als dat nodig was.

In de preek over Jona heb ik hun gezegd hoe blij ik was met de bekentenis die velen hadden afgelegd, en met hun belijdenis dat zij verkeerd waren geweest met het martelen en doden van mensen. Maar dat in de Bijbel staat, dat het voor Jona nog niet voldoende was dat hij beleed een Hebreëer te zijn en weggelopen was. Het kwam pas goed met Jona toen hij tegen de zeelui had gezegd: ‘Werp mij maar overboord’. Toen kwam hij in de barmhartige handen van God terecht door de vis die Hij beschikt had.

Evenzo – zei ik tegen die vreselijke beulen – komt het ook voor jullie pas goed als je niet alleen maar toegeeft dat je al die verschrikkelijke dingen hebt gedaan, maar als je daarbij tegen God zegt: We zitten hier terecht. Het is ons verdiende loon. Gooi ons maar ‘overboord’. Dan zal er ook voor jullie een barmhartige God zijn.

Nadat ik dit gezegd had, ontstond er een gegrom en getier onder de gevangenen. Ik dacht: ze vliegen mij nog aan. De bewakers brachten hun stenguns al in gereedheid. Dat dát pas bekering was, als zij hun straf vrijwillig en met instemming zouden ondergaan, was hun net even te veel.

Het is gemakkelijk genoeg om te zeggen: In ben een zondaar en heb het allemaal verbruid. Wij zijn zo ontzaglijk listig. Als het erop aankomt geven we theoretisch van alles wel toe. We zeggen ook graag: De Bijbel is waar en Gods Woord houdt stand in eeuwigheid. We zingen het uit: Jezus neemt de zondaars aan. Maar is dat genoeg?

De mannen van Ninevé geloofden God. Zij zaten in zak en as en schreeuwden het uit tot God. Ook de koning kwam van zijn troon af. Ook hij ging ‘overboord’.

Wanneer een koning van Ninevé van zijn troon afstapt en zijn

prachtige ambtsgewaad aflegt, dan moet er wat gebeurd zijn in de ziel van die man. Dit was een echte bekering.

De koning van Ninevé zegt hiermee eigenlijk: Ik heb niet goed geregeerd. Ik ben ook wreed geweest. Ik heb mijn soldaten en beulen erop uitgestuurd en mijn geheime politie mensen op een vreselijke manier laten ondervragen. Hier is mijn koningsmantel. Ik ga in stof en as voor God, opdat Hij Zijn laaiende toorn zal keren.

Zo moet het ook voor ons zijn. Als we deel willen krijgen aan de opstanding van Jezus, moeten we eerst ‘overboord’ en terecht komen in de barmhartige handen van God Zelf.

Als er een opwekking komt – zoals in Ninevé – dan is het nooit namaak of imitatie. Vertaald naar onze tijd en situatie zou de gemeente van Christus moeten zeggen: Wat hebben wij een geweld gepleegd aan het offer van Christus, door de Avondmaalstafel kapot te slaan met onze dogmatiek en eigenzinnigheden. Wat is er toch in Rome gebeurd met het Heilig Avondmaal? Hoe is de mis tot een machtsapparaat geworden om de zielen vast te houden? Want als je niet Katholiek bent, kan je de sacramenten niet uitgedeeld krijgen door degenen die daar priesterlijk toe bevoegd zijn.

Wat is er allemaal gebeurd?

Als we ons zo berouwvol verootmoedigen voor God, dan komen ook alle kerkvorsten tot het besef: We hebben niet goed geregeerd over de gemeente van Christus. Wij hebben hun geweld aangedaan. Wij hebben de Zoon des mensen en Zijn offer geweld aangedaan. Een offer, waarin de liefde Gods zo hoog is als de hemel en zo diep als de zee. Gods goedertierenheid is zo groot als het Westen verwijderd is van het Oosten. Maar wij konden het niet meer aan elkaar uitdelen.

Het Joodse volk komt niet tot bekering als er niet zoiets in de christelijke gemeente gebeurt als in Ninevé. Dat men gaat begrijpen: Het zit helemaal fout met onszelf. Ook wij moeten van onze tronen af en onze ‘ambtsgewaden’ neerleggen.

Een verschrikkelijke historie hebben de Joden meegemaakt. Wie

kan hen verwijten dat zij hun Staat hebben opgericht, en uit de beklemmingen die dat met zich meegebracht heeft, ook weer daden gaan doen, waarachter je grote vraagtekens kunt zetten? Maar ook zij zullen moeten zeggen: Wij hebben niet goed geregeerd – ook niet over de Palestijnen en Arabieren. En omgekeerd idem dito.

De mannen van Ninevé zeggen: *‘Wie weet, God mocht zich omkeren en berouw krijgen en zijn brandende toorn laten varen, zodat wij niet te gronde gaan.’*

Dit was geen uiting van fatalisme. Hoewel zij in religieuze zin waren opgevoed met de astrologie en het daaruit voortvloeiende fatalisme dat alles in de sterren werd bepaald. Maar in dit geval hebben zij de waarheid van de boodschap van Jona aanvoeld en gingen rekenen met een *goddelijk* ‘misschien’. Met een amnestie van die grote, onbekende Vorst van het heelal. Misschien keert Hij om. Misschien krijgt hij berouw. En ze bleven luid roepen tot God – totdat de veertigste dag aanbrak.

We lezen daar zo gemakkelijk overheen. Maar wat is er in de diepte gebeurd in de zielen van de mannen van Ninevé?

HIJ DEED HET NIET

Dit verhaal van Jona is een beeld van de toekomst des Heren. Het is echt Gods ‘muurkrant’. Want de geschiedenis gaat verder. En als we die overzien tot in onze dagen, wat zal er dan niet ‘overboord’ gaan allemaal? De dreiging van de atoomdood voor de hele wereld zal heel ernstig zijn. Maar ook het afstand doen van de ‘tronen’ door wereldlijke en kerkelijke vorsten. Want ook nu zal de boodschap van God hen bereiken, zoals die bereikt werd in de dagen van Jezus. Jezus, het ‘vleesgeworden Woord’, bereikte Kajafas (de kerkelijke vorst) en Pilatus (de wereldlijke macht van Rome).

Gods Woord zal de ganse aarde bereiken. En ook nu zal de genade van God groot zijn, omdat die Ene in onze plaats ‘overboord’ ging

tot in de godverlatenheid toe. Jezus is niet gekomen om de wereld te verderven, maar om die te behouden. Juist omdat de genade van God zo groot is, dat Hij die ene Borg en Zaligmaker gaf en op Golgotha 'overboord' liet gaan, zal ook boven de 20ste eeuw geschreven staan: Hij deed het niet. Op de derde Godsdag zal de dreiging van totale vernietiging weggenomen worden.

Er zijn zoveel voorbeelden in de Schrift, waarbij God genade voor recht liet gelden. We zien het bij Abraham, als hij de opdracht krijgt zijn zoon te offeren. Op de derde dag riep de Engel des Heren hem toe: '*... doe hem niets*' en zag hij de plaatsvervanging (Genesis 22:1-19).

Ook de profeet Amos nam het bij God op voor Israël, toen hij een visioen kreeg over de sprinkhanenplaag die Israël zou treffen vanwege hun afval. We lezen hoe Amos om vergeving vroeg voor het volk met de woorden: '*Here Here, vergeef toch! Hoe zou Jakob staande kunnen blijven? Hij is immers klein! Dit berouwde de Here. Het zal niet geschieden, zei de Here*' (Amos 7:2-3).

Een ander voorbeeld lezen we in de geschiedenis van Naomi. Het leek allemaal dood en verderf. Er was in de familie van Elimelech niemand meer overgebleven door wie zijn naam op aarde doorging voor de toekomst des Heren. Toch lezen we in Ruth 4:14 dat tegen Naomi wordt gezegd: '*Geprezen zij de Here, die het u heden niet laat ontbreken aan een lossen, en zijn naam worde vermaard in Israël.*'

Ten slotte lezen we in Maleachi:5-6: '*Zie, Ik zend u de profeet Elia, voordat de grote en geduchte dag des Heren komt. Hij zal het hart der vaders terugvoeren tot de kinderen en het hart der kinderen tot hun vaders, opdat Ik niet kome en het land treffe met de ban.*'

Israël komt tot bekering, en de wereld zal beleven dat opnieuw gezegd wordt: '*Hij deed het niet*'.

De enige basis voor die grote genade van God is het kruis van Golgotha. Een andere achtergrond is er niet. Daarom mogen we hoop hebben voor de wereld. Daarom mogen we het ook aan de wereld zeggen hoe de zaken staan voor God. Zo is Gods programma, zowel

in het Oude- als in het Nieuwe Testament. Het Oude Testament is zeldzaam evangelisch. God heeft wel even de zaken recht gezet, en we mogen daarvan niet zeggen dat het een psychologische of pedagogische truc geweest is van God. Het was bittere ernst. Maar God is niet de gevangene van condities die Hij aan ons mensen stelt. Hij is soeverein. Als hij Jona het woord laat spreken, dan zal het ook in vervulling gaan dat Ninevé wordt omgekeerd. Maar er is in Gods eigen hart altijd een ‘tenzij’. Hij zag ernaar uit wat hun reactie was op de boodschap van Jona. En toen God zag dat zij zich bekeerden, berouwde het Hem en deed Hij het niet.

Wij mogen nooit vervallen in fatalisme.

Er zijn nog steeds streken in ons land waar mensen niet verder komen dan een verzuchting: Och, mocht het eens komen staan te gebeuren. Een dergelijke instelling heeft in veel zielen in het verleden enorm veel leed met zich meegebracht. Ik heb veel met die mensen gesproken en weet wat hen bezighoudt. Mensen die bang zijn om te sterven, omdat zij geen enkele hoop hebben dat het heil ook voor hen bestemd is. Mensen die leven met de gedachte dat voor hen alleen nog de verdoemenis wacht, omdat zij – in hun ogen – niet een heel bijzondere bekeringservaring hebben meegemaakt.

Er is zoveel leed door een verkeerde Schriftinterpretatie. Ook in ons land zijn er nog steeds kerken waar meer gepreekt wordt over ‘hel en verdoemenis’ dan over de grote genade die God ons aanbiedt in het offer van Jezus Christus.

Waar een verkeerde Schriftinterpretatie toe kan leiden zien we in het Iran van Khomeiny.³ Een hardvochtige leer houdt hij erop na, die door en door vervreemd is van de eigenlijke wortels van de Koran. Een sjiiitische Koranleer – meedogenloos en hard als staal. Ik kan er de Koran niet meer in terugvinden, want die spreekt aan alle kanten van een barmhartige God. In het optreden van Khomeiny zie

3 Uitgesproken in 1980

ik niets barmhartigs meer. Wee degene die aan een dergelijke leer overgeleverd wordt.

Er is een verborgen basis in de Schrift: het kruis van Golgotha. Dat is het mysterie van de verzoening – het heilgeheim van Gods hart. Hij wil onze ondergang niet, maar Hij wil ons terechtbrengen. Hij zal ons niet verderven en in de hel stoten, omdat Eén ‘overboord’ ging voor ons, onze Here Jezus Christus.

‘Het Lam dat geslacht is, is waardig te ontvangen de macht en de rijkdom, en de wijsheid en de sterkte, en de eer en de heerlijkheid en de lof’ (Openbaring 5:12).

DE WONDERBOOM

‘Maar dit mishaagde Jona ten zeerste en hij werd toornig. En hij bad tot de Here en zei: Ach, Here, heb ik dat niet gezegd, toen ik nog in mijn land was? Daarom heb ik het willen voorkomen door naar Tarsis te vluchten, want ik wist, dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig, groot van goedertierenheid en berouw hebbend over het kwaad. Nu dan, Here, neem toch mijn leven van mij, want het is mij beter te sterven dan te leven. Maar de Here zei: Zijt gij terecht vertoornd? Jona nu was buiten de stad gegaan en had zich ten Oosten van de stad neergezet: hij had daar voor zich een hut gebouwd en was daaronder gaan zitten in de schaduw, totdat hij zou zien wat er met de stad gebeurde. En de Here God beschikte een wonderboom, die boven Jona opschoot om tot schaduw te zijn boven zijn hoofd, ten einde hem van zijn misnoegdheid af te brengen. En Jona verheugde zich zeer over de wonderboom. Maar de volgende dag, bij het aanbreken van de morgenstond, beschikte God een worm, die de wonderboom stak, zodat deze verdorde. En het geschiedde, zodra de zon opging, dat God een gloeiende Oostenwind beschikte en de zon stak op het hoofd van Jona, zodat hij amechtig neerzonk en wenste dat hij sterven mocht, zeggende: Het is mij beter te sterven dan te leven. Maar God vroeg Jona: Zijt gij terecht vertoornd over de wonderboom? En hij antwoordde: Terecht ben ik vertoornd, ten dode toe. Toen zei de Here: Gij wilde de wonderboom sparen, waarvoor gij u geen moeite hebt gegeven en die gij niet hebt doen groeien, die in één nacht is ontstaan. Zou Ik dan Ninevé niet sparen, de grote stad, waarin meer dan honderdtwintig duizend mensen zijn, die het onderscheid niet kennen tussen hun rechterhand en hun linkerhand, benevens veel vee?’ (Jona 4)

Als er twee Schriftgedeelten naast elkaar gelegd en met elkaar vergeleken zouden kunnen worden – een uit het Oude- en een uit het Nieuwe Testament – dan zijn het wel de geschiedenis met de wonderboom uit Jona 4 en de gelijkenis van de verloren zoon in Lucas 15.

De betiteling van de gelijkenis van de verloren zoon is eigenlijk niet juist, want het gaat in die gelijkenis veel meer over de oudste zoon, die de kus van de vader voor de jongste niet verdragen kan. Hij werd razend om zoveel genade van zijn vader voor zijn teruggekeerde broer. Heel die gelijkenis tendeeft in de richting van een bestraffing van de Farizeeën. Die gelijkenis staat in de serie van drie gelijkenissen over dat God het verlorene zoekt: De verloren penning, het verloren schaap en de verloren zoon. Alle drie staan in de context van het morren van de Farizeeën:

‘En de Farizeeën en Schriftgeleerden morden en spraken: Deze ontvangt zondaars en eet met hen’ (Lucas 15:2).

Met andere woorden: Hij begeeft zich onder het rapaille. Hij deugt dus niet.

Daarop spreekt Jezus de drie gelijkenissen uit van de verloren penning, het verloren schaap en de verloren zoon. Dat deed Hij om de Farizeeën en Schriftgeleerden, die de kus van de Vader voor de verloren zoon niet konden verdragen een spiegel voor te houden.

Iemand heeft eens gezegd: De verloren zoon gaat nooit verloren. Hij bedoelde daarmee: daar wordt altijd weer opnieuw op teruggegrepen om te evangeliseren.

Op zichzelf is het van grote waarde dat men schetst hoe God het verlorene zoekt en dat men altijd kan terugkeren naar het Vaderhuis als er bekering is. Waarbij benadrukt wordt dat er door de hemelse Vader een feest wordt aangericht voor elke zondaar die zich bekeert. Het is heel belangrijk om dat element in die gelijkenis niet te vergeten.

Ik heb het zelf ook menigmaal gedaan in evangelisatietoespraken.

Maar dat neemt niet weg dat het zwaartepunt van die gelijkenis gericht is op de bestraffing van de Farizeeën en Schriftgeleerden, die de barmhartigheid van God voor de verloren zoon wilden uitschakelen. En dan liggen in die gelijkenis van de verloren zoon buitengewone lessen.

Je ziet hoe verstrekkend het kan zijn. Niet alleen maar voor de ene afgedwaalde jongen. Maar het geldt eigenlijk voor de hele heidenwereld die van God, de Vader afdwaalt en probeert het goede van de schepping te verslingeren, en dat door te brengen in zonde, en daarmee de ‘chef van de zwijnen’ te dienen.

Jezus laat in die gelijkenis de jongste zoon niet zonder bedoeling bij een varkenshouder terecht komen. Varkens waren onreine dieren voor Israël. Een varkenshouderij was taboe. Dat kon niet en mocht niet. En uitgerekend daar moet die jongen gaan dienen – midden in de onreine wereld. En de chef van de varkenshouderij is zo onbarmhartig dat hij hem het draf voor de zwijnen nog niet gunt om te eten. Hij is in alles het tegenbeeld van het hart van de Vader. De jongste zoon komt in een demonische macht terecht – in de greep van satan. En bij de klauw van het ‘beest’ hoort de nagel van zijn klauw – en die nagel gaat hem ernstig ‘verwonden’, totdat hij tot bekering komt en zegt: *‘Ik zal opstaan en naar mijn vader gaan en tot hem zeggen: Vader, ik heb gezondigd tegen de hemel en voor u, ik ben niet meer waard uw zoon te heten; stel mij gelijk met een van uw dagloners’* (Lucas 15:18-19).

Nadat hij zo bij zijn vader aankomt, wordt er volop gefeest, en is er een rijke dis gereed gemaakt. Het gedruis van het feest was zo groot dat de oudste zoon het in de verte hoort en gaat informeren wat er aan de hand is. En als hij hoort dat het gaat om de teruggekeerde jongste zoon, wordt hij woedend. Hij wordt net zo woedend als Jona, toen Ninevé zich bekeerde.

Hoe kon zijn vader zoiets doen? Hij zegt: *‘Zie, zovele jaren ben ik al in uw dienst en nooit heb ik uw gebod overtreden, maar mij hebt gij*

nooit een geitenbokje gegeven om met mijn vrienden feest te vieren. Doch nu die zoon van u gekomen is, die uw bezit heeft opgemaakt met slechte vrouwen, hebt gij voor hem het beste kalf laten slachten' (Lucas 15:29-30).

Wat is dat voor houding? Pa, wat doe je nu? Ik heb precies al je wetten opgevolgd. Ik diende heel secuur de Thora. En ik krijg niet eens een bokje. En zo'n boemelaar, die alles er doorgejaagd heeft, ontvangt u zomaar weer thuis.

En dan komt vader naar buiten en zegt: *'Kind, gij zijt altijd bij mij en al het mijne is het uwe. Wij moesten feestvieren en vrolijk zijn, want uw broeder hier was dood en is levend geworden, hij was verloren en is gevonden'* (vers 31-32).

Zo is het hart van God.

JONA EN DE OUDSTE ZOON

Deze gelijkenis kunnen we inderdaad leggen naast de geschiedenis van Ninevé.

Want het is toch wel een bijzondere reactie van Jona, na alles wat hij heeft meegemaakt. Hij is zelf op een wonderlijke manier gered. Toen hij in de buik van de vis zat, heeft God hem proefondervindelijk laten voelen aan welke chaos hij de wereld prijs gaf. Hij kon nergens meer stuur over krijgen – ook niet over de vinnen van die vis. Hij moest maar afwachten wat er gebeurde in die vreemde 'kajuit'. Hij was in de diepten van het aardrijk. Het zeewier was om zijn hoofd en verzwolgen in de wateren – daar waar de bergen toegegendeld zijn. En dan gaat hij bidden. Een psalm klinkt op in zijn ziel. Misschien was het eerst nog woordeloos en is het later pas op papier gezet. Maar het is een prachtige psalm:

'Ik riep uit mijn nood tot de Here en Hij antwoordde mij; uit de schoot van het dodenrijk schreeuwde ik. Gij hoorde mijn stem. Gij had mij geworpen in de diepte, in het hart der zee, en een

waterstroom omving mij; al uw branding en uw golven gingen over mij heen. En ik, ik zei: verstoten ben ik uit uw ogen, zou ik ooit weer uw heilige tempel aanschouwen? Wateren omringden mij, zij bedreigden mijn leven, de diepte omving mij, met zeewier was mijn hoofd omwonden. Tot de grondvesten der bergen zonk ik neer; de grendelen der aarde waren voor altoos achter mij. Toen trok Gij mijn leven uit de groeve omhoog, o Here, mijn God! Toen mijn ziel in mij versmachtte, gedacht ik de Here, en mijn gebed kwam tot U in uw heilige tempel. Zij die nietige afgoden dienen, geven Hem prijs, die hun goedertierenheid is. Maar ik, met lofzegging wil ik U offeren; wat ik beloofd heb, wil ik betalen; de redding is des Heren' (Jona 2).

Maar als Ninevé bekeerd is, zingt Jona geen psalm. Dan komt er geen 'halleluja' over zijn lippen. Neen, hij is woedend. Hij gaat de stad uit en bouwt een soort afdakje om in de schaduw daarvan te kunnen zitten om te zien wat er met de stad gebeurde. Het lijkt op een loofhut, maar het is het tegenovergestelde van het Loofhuttenfeest, dat ook internationaal bedoeld was. Als we het Loofhuttenfeest gaan bestuderen, dan zien we hoe God daarmee ook al tendeerde naar de verlossing van de hele wereld.

Jona gaat een heel ander 'Loofhuttenfeest' vieren. Niet van heil, maar van woede. Hij bouwt zich een afdakje om beschermd te zijn tegen de hitte, maar daar gaat hij geen psalm dichten om God te loven. Zijn hele gebed onder het afdakje komt feitelijk neer op een klaagzang. Hij zegt: *'Ach, Here, heb ik het niet gezegd toen ik nog in mijn land was?'* Hij praat niet over de toekomst en over het koninkrijk Gods. Hij praat over zijn 'eretz', zijn land, zijn komaf. Toen ik nog in mijn 'traditie' zat, in mijn eigen chauvinistische 'nest', heb ik het tóen niet gezegd? *'Want ik wist dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig, groot van goedertierenheid, en berouw hebbend over het kwaad. Nu dan, neem mijn leven toch van mij, want het is mij beter te sterven dan te leven'.*

Hoe is het mogelijk? Er is waarschijnlijk niet één profeet of zendeling, evangelist of missionaris geweest, die zoveel zegen op zijn werk heeft gehad als Jona. Heel Ninevé, de hoofdstad van de toenmaals bekende wereld, een metropool, bekeerde zich in zak en as tot God. Zo'n 'succes-zegen' had deze prediker op het woord dat hij mocht brengen. En als dan het ongelooflijke gebeurt dat de stad zich bekeert, dan kan hij het niet verwerken, en is hij razend en spreekt hij een gebed uit, waarbij hij de hele zaak eigenlijk vervloekt. Heb ik het niet gezegd? Dat had ik nou juist willen voorkomen. Daarom ben ik naar Tarsis gevlucht. Ik wist toch dat u een genadig God bent? Als u een paar tranen van berouw ziet, dan ziet u er al weer van af. Dan verdoemt u niet. Dan komt er geen sulfere en geen vuur zoals over Sodom en Gomorra. U bent veel te zacht, Heer.

Als we dit gebed van Jona in dezelfde geest een beetje zouden mogen uitbreiden naar onze tijd, dan zou er nu van God gezegd kunnen worden: U bent te goed, Heer, om de Paus van Rome te hebben kunnen zijn. U zou er niet tegen kunnen dat andersdenkenden overgeleverd zouden worden aan de inquisitie. U bent veel te zacht om lid te zijn van een Gereformeerde Synode die honderdduizend mensen van zich verwijderd hebben omdat zij theologische meningen niet konden onderschrijven. Meningen, die niet meer zijn dan eendagsvliegjes die een ogenblik later weer verworpen worden, en waar niemand meer om geeft. U zou de hamer niet kunnen laten vallen en zulke mensen schorsen en zulke predikanten te straat op sturen. U bent veel te goed, Heer. Ik wist het wel.

Dit was feitelijk de geestesgesteldheid in de ziel van Jona. Hij zegt eigenlijk: Onder mijn afdakje zie ik pas werkelijk, dat ik er goed aan heb gedaan om te vluchten en weg te lopen van de genade van die barmhartige God. Hij zit en wacht tot er vuur komt, sulfere, of een aardbeving, die de hele boel gaat omkeren en dat ze allemaal sterven – mensen en dieren. Hij zit te wachten en het komt niet. En onder dat afdakje zit hij te mopperen: Ach Here, wist ik het niet?

Dit is de houding van de oudste zoon uit de gelijkenis van Jezus.

Het boek Jona is een profetisch boek. Het verhaal van Jona – dat volgens Jezus ook werkelijk historisch is – raakt de kern van het Jodendom in zijn verharding. Gaandeweg ontstond er een houding van: God wilde met geen ander volk handelen, zoals met ons. Hij gaf aan Jakob zijn wetten.

Wij zijn het!

En dit Farizeïsme zorgt er ten slotte voor dat de barmhartigheid Gods – in de gestalte van Jezus Christus – aan het kruis geslagen wordt.

Ach Here... zo'n Koning?

DE BARMHARTIGHEID VAN GOD

Maar Gods bedoeling is altijd barmhartigheid te schenken. En met diezelfde intentie heeft Hij Zich daarna tot de heidenen gewend om Zijn volk jaloers te maken en hen te confronteren met de 'kus' van de Vader voor het verlorene. God wil ons behoud. Jezus zegt: *'...Ik ben niet gekomen om de wereld te oordelen, doch om de wereld te behouden'* (Johannes 12:47).

Als God het berouw van mensen ziet, dan keert Hij om.

Zo is God. Zo is Zijn hart.

Als Jezus bij de intocht in Jeruzalem de stad nadert, dan huilt hij over haar en zegt: *'Och, of gij ook op deze dag verstond wat tot uw vrede dient; maar thans is het verborgen voor uw ogen'* Lucas 19:41-42). Maar nu ga je een moeilijke weg tegemoet: *'Want er zullen dagen over u komen, waarin uw vijanden een bolwerk tegen u zullen opwerpen en u omsingelen en u van alle zijden in het nauw brengen, en zij zullen u en uw kinderen in u vertreden en zij zullen in u geen steen op de andere laten, omdat gij de tijd niet hebt opgemerkt dat God naar u omzag'*. (Lucas 19:43-44).

In 1948 zei de Heer tegen mij: *Mijn wraak is barmhartig*. Zelfs als

er gehoond wordt: *'Hij roept Elia'*.

Zelfs dan is Zijn wraak barmhartig. Hij gaat het nu in de heidenwereld duidelijk maken dat ook zij niet onder een afdakje kunnen gaan zitten om te wachten op de totale ondergang van het Jodendom.

De Vader in de gelijkenis van Jezus komt naar buiten en neemt de moeite om ook de oudste zoon aan te spreken: Kind, je gedraagt je nu helemaal als een knecht, maar al het mijne is het uwe.

Dit gaat God in de toekomst ook tegen het Jodendom zeggen: Kind, al het Mijne is het uwe. Al Mijn rijkdom, inclusief de vrede over de hele wereld, ook de mogelijkheid om in het atoomtijdperk een priestervolk te worden voor alle geslachten der aarde. Hoe verhard, verblind en verstrooid jullie ook waren. In het gif-tijdperk, waarin de volkeren dreigen onder te gaan, zullen jullie het priestervolk mogen zijn om hen te redden en te zegenen met vrede. Die priesterfunctie mag je eens gaan uitoefenen – zo groot en wonderbaar is Mijn barmhartigheid.

Gods is soeverein in Zijn barmhartigheid. Barmhartigheid, lankmoedigheid en liefde is het diepste van Zijn wezen. Het is ook Zijn barmhartigheid die Hem ertoe bracht naar de heidenen te gaan, maar met de bedoeling om het Joodse volk tot jaloersheid te brengen:

'Want evenals gij eertijds aan God ongehoorzaam was, maar nu ontferming hebt gevonden door hun ongehoorzaamheid, zo zijn ook dezen nu ongehoorzaam geworden, opdat door de u betoonde ontferming ook zij thans ontferming zouden vinden. Want God heeft hen allen onder ongehoorzaamheid besloten, om Zich over hen allen te ontfermen' (Romeinen 11:30-31).

KERKELIJKE 'AFDAKJES'

Maar wat hebben de kerken daarmee gedaan?

Rome bouwde al snel zijn eigen ‘afdakje’ – het Vaticaan – van waaruit de Joden eeuwenlang direct en indirect veel vervolging hebben ondervonden. Wat zijn alle liturgieën en riten daarin dan nog waard? Die lijken dan meer op het gebed van Jona onder zijn afdakje.

Als God eenmaal Zijn handen in barmhartigheid gaat uitstrekken naar het Joodse volk, om het weer te vergaderen voor de kern van Zijn barmhartigheid, namelijk dat Hij Zijn Zoon gaf voor een verloren wereld, en zij gaan uitroepen: *‘Geprezen is Hij die komt in de naam des Heren’*, dan is het met alle kerkelijke ‘afdakjes’ ook gedaan.

Er is geen schandelijker gebed in de Bijbel dan dit gebed van Jona: *‘Ach Here, heb ik het niet gezegd...?’*

Er is zoveel verborgen weerstand tegen de vervulling van Gods beloften ten aanzien van de toekomst van Israël als koninkrijk van priesters. Want dan gaan alle eigen zaakjes eraan. Tot en met degenen die van de opnameleer ook weer een ‘afdakje’ maken: Christenen veilig opgenomen in de hemel, en de Joden mogen door de verdrukking van de antichrist gaan. Zo reizen sommigen met grote reisgezelschappen naar Israël om nog even de heilige plaatsen te bezoeken, voordat zij ten hemel denken te worden opgenomen en de antichrist met zijn vuur en zwaard over de Joden zal komen. Ik heb in Israël de bussen gezien en de mensen gesproken die met grote drommen Jeruzalem bezochten. En dan worden daarbij ook nog de prachtigste liederen gezongen. Maar je moet niet aankomen met de boodschap dat de geschiedenis moet voortgaan tot in een groot en heerlijk sabbatsrijk binnen de aardse tijd, en dat dan de vrede over de aarde daalt.

Groot zijn de werken Gods.

Zijn barmhartigheid kent geen grenzen.

Er is ook geen mooiere eigenschap van mensen dan het betonen van barmhartigheid aan hen die lijden of onze zorg behoeven. Zoals een oude man, die zijn invalide vrouw in een rolstoel voortduwt over straat. Of een verpleegster die zich geeft aan een gehandicapt kind en daarvoor met veel liefde zorgt. De mooiste taferelen zijn die, waar barmhartigheid bewezen wordt onder soms moeilijke

omstandigheden. Daarin zien we de barmhartigheid van God terug.

Zo zouden we veel dingen kunnen opnoemen van mensen die in alle stilte en zonder roem van mensen, uit liefde tot Jezus en gedreven door de barmhartigheid Gods, hun werk doen – misschien elke morgen biddend om kracht om het vol te kunnen houden. Voor hen allen geldt: Al wat gedaan wordt uit liefde tot Jezus, dat houdt zijn waarde en zal blijven bestaan.

Dan ga je op een heel andere manier en met blijdschap zingen: Ik weet Here God dat u geen tranen kunt zien, en dat u eenmaal alle tranen van de ogen zult afwissen.

DE WONDERBOOM

Die blijdschap is er een ogenblik toch ook in het hart van Jona geweest toen God hem proefondervindelijk een lesje wilde leren, zoals hij dat deed toen hij nog in de buik van de vis was.

God beschikte een wonderboom.

Jona is heel blij met die boom want de zonnehitte kwam zelfs door zijn afdakje heen. Hij kon het bijna niet uithouden vanwege de hitte. En dan ineens laat God in één nacht een wonderboom groeien. Jona vond het heerlijk om in de verrukkelijke schaduw van die boom te kunnen zitten, en hij had ook nog het zicht op Ninevé, zodat hij kon zien wat er met de stad gebeurde. Maar dan beschikt God een worm die de boom stak zodat deze verdorde. Bovendien beschikte Hij een verzengende Oostenwind, waarbij Jona amechtig neerzank. En dan is Jona tot stervens toe bedroefd, waarop God zegt: Is die droefheid van jou wel terecht, Jona? Je hebt niet gearbeid aan die boom. Je hebt je er enorm op verheugd. Midden in je toorn was je ook eens een keer blij. Die schaduw was gratis. Daar heb jij niets voor gedaan. Maar als Ninevé gratis schaduw voor de hitte van Mijn toorn ontvangt en gespaard wordt, moet je je daar dan ook niet op verheugen? Een stad, waar nog honderdtwintig duizend inwoners zijn die het verschil niet kennen tussen hun rechter- en hun linkerhand? Kinderen dus? En

daarbij nog veel vee? Moet je dan niet net zo blij zijn als toen jij een beetje schaduw kreeg voor de zon? Moet je niet blij zijn, Jona, met de gratis schaduw voor de hitte van Mijn toorn voor die grote stad?

Wat een enorme les krijgt Jona hier.

Eigenlijk is het precies hetzelfde als in de gelijkenis van de verloren zoon. Je kunt de beide verhalen echt naast elkaar leggen. De Vader in die gelijkenis komt naar buiten en spreek de oudste zoon aan met de woorden: *'Kind, al het Mijne is het uwe...'*. Doe mee met het feest. Je behoort vrolijk te zijn, want je broer was dood en is weer levend geworden.

De schaduw die God geeft tegen de laaiende hitte van Zijn toorn, is zowel voor de Jood als voor de heiden, gratis. Het is een kus van genade.

Kun je daar niet blij om zijn, Jona? Moet ik Mij niet verheugen over hun omkeer, en de engelen met Mij? Moeten die niet blij zijn, zelfs over één zondaar die zich bekeert? Hoeveel te meer over een hele stad, en een hele wereld die tot Mij terugkeert? Moeten we niet blij zijn dat zij mogen profiteren van Mijn gratis schaduw?

Daar is Eén, die gehangen heeft op Golgotha, de Zoon van God. God heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard. Hij heeft de toorn van God moeten opvangen. Hij is aan het kruis als het ware een 'wonderboom' voor Jood en heiden. Een wonderboom, die niet weg geknaagd wordt door de worm. Maar die 'boom' staat tot in eeuwigheid en geeft een eeuwige 'schaduw' tegen de toorn van God. En die schaduw is gratis. Daar komen geen goede werken aan te pas. Daar hoeven we niet voor te ploeteren of – op onze blote knieën – de trappen van de St. Pieterskerk op te klauteren. Daar hoef je niet eindeloos kaarsjes voor te branden. De schaduw die God geeft is compleet en voor honderd procent gratis.

Paulus zegt in Romeinen 3:23-23:

‘Want allen hebben gezondigd en derven de heerlijkheid Gods, en worden om niet gerechtvaardigd uit zijn genade, door de verlossing in Christus Jezus.’

Om niet!

Gratis!

We moeten alleen willen geloven en het goddelijke geschenk van de vergeving willen aanvaarden, en we mogen ons er met alle verloren zonen en dochters tot in alle eeuwigheid over verheugen. Men behoort vrolijk te zijn om zo’n evangelie, in plaats van met lange gezichten onder een afdakje te zitten.

Pas als wij in het centrum zijn van Gods wil en Zijn barmhartigheid, ons alleen maar verheugend op de ‘wonderboom’ van het kruis, die nooit meer verdort en eeuwig schaduw geeft tegen de toorn van God, dan kunnen we niet genoeg in de handen klappen vanwege de vrolijkheid en de blijdschap die we mogen hebben. Zolang het maar geen aangeleerde vrolijkheid is, maar werkelijke vreugde om de eindeloze genade van God.

Echte blijdschap is een vrucht van de Heilige Geest. Zodat je je kunt verblijden in de barmhartigheid Gods en in de overwinning van Jezus Christus, en die van het ‘witte paard’, dat zegevierend voorttrekt – ondanks alle catastrofes. (Openbaring 6)

Paulus zegt: *‘Verblijdt u in de Here te allen tijde! Wederom zal ik zeggen: verblijdt u!’* (Filippenzen 4:4).

Paulus had altijd goede moed. Als hij na weer een steniging onder de steenhopen vandaan moest komen en het vuil en het bloed van zijn gezicht moest vegen, zei hij nog: *Verblijdt u in de Heer*. En dan ging hij naar de volgende synagoge om te verkondigen dat Jezus de Messias is en dat Hij is opgestaan uit de doden. Hij had de Heer ontmoet op de weg naar Damascus, en wie geconfronteerd is met de levende Christus kan nooit meer denken dat de krachten van de hel

zullen overwinnen.

Nooit meer!

Wie eenmaal de majesteit van Christus, de Zaligmaker der wereld, ervaren heeft, wil onder geen enkel 'afdakje' meer gaan zitten, om de ondergang van wie dan ook af te wachten, maar die kan zich met de engelen mateloos verheugen over één zondaar die zich bekeert.

God wil dat alle mensen zalig worden.

Ieder mens heeft wel problemen. We dragen allemaal wel iets met ons mee. Maar in het licht van de blijdschap die God geeft, worden die problemen toch maar bijzaak. Dan is er heel diep in jezelf een blijdschap die sterk maakt om ook beproevingen in de kracht Gods te kunnen dragen en overwinnen.

De Here Jezus zal zelfs de antichrist teniet doen door de adem van Zijn lippen en door Zijn verschijning in Zijn toekomst (2 Thessalonicenzen 2:8).

© Ds. A.A. Leenhouts: "Jona"
(1980)
Redactionele bewerking 2017

GETUIGENIS
EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl